

BEWEEGSCAN ANTWERPEN 2.0

Eindrapport

Stad Antwerpen, Sporting A
Grote Markt 1, 2000 Antwerpen

endeavour

Ndvr cvba
Rijnkaai 37, 2000 Antwerpen
Tel +32 (0)491 72 73 44
info@endeavours.eu
www.endeavours.eu

51N4E

51N4E
Arthur Diderichstraat 3, 1060 Brussel
Tel +32 2 503 50 89
mail@51N4E.com
www.51n4e.com

Onderzoeksgroep voor Stadsontwikkeling
Mutsaardstraat 31, 2000 Antwerpen
Tel +32 3 265 19 03
stadsontwikkeling@uantwerpen.be
www.uantwerpen.be/stadsontwikkeling

INHOUDSOPGAVE

A. INLEIDING

B. DE BEWEEGVRIENDELIJKE STAD

1. De drie V's
2. Veelvoorkomende opgaven voor de publieke ruimte
3. Kwaliteiten en kenmerken
4. Typeroutes en -plekken

C. TOOLBOX EN IMPLEMENTATIE

1. Instrumentenkoffer
2. Roadmaps
3. Reflectie op implementatie

D. BIJLAGES

1. De beweegscan stappenplan
2. Typeruimtes & kwaliteiten-matrix
3. De beweegadviezen - 5 districten

INLEIDING

Bewegen is meer dan van A naar B raken. Bewegen is soms de kortste weg nemen, aanschuiven voor het rood licht en op tijd op je afspraak raken. Maar bewegen is ook door de wijk kuieren en op straat nieuwe indrukken opdoen, kennissen toezwaaien van op de fiets of joggen in het buurtpark. Soms is onze wijk helaas een hindernissenparcours. Bewegen is dan eerder laveren en vloeken, veel stoppen en evenveel opnieuw starten, je fietsende kinderen waarschuwen of een snelle omweg improviseren langsheen de wegwerkzaamheden.

“Stilzitten is het nieuwe roken. Ruim één op de drie Belgen beweegt te weinig, we scoren daarmee onder het internationale gemiddelde”

Bewegen door de wijk is gezond. Stilzitten is het nieuwe roken. We zitten te veel en bewegen onvoldoende. Ruim een op de drie Belgen beweegt te weinig en we scoren daarmee onder het internationale gemiddelde. Vooral vrouwen en kansarmen halen de beweegnorm niet. Kinderen moeten 1 uur per dag spelen en volwassenen 150 minuten per week actief bewegen. Een beweegvriendelijke wijk voorziet hiervoor voldoende en aangename ruimte. Wanneer we voldoende bewegen, voelen we ons beter in ons vel: bewegen draagt zowel bij tot ons psychologisch welbevinden, als onze fysieke weerbaarheid, bijvoorbeeld tegen hart- en vaatzieken. Wanneer we makkelijker en veiliger door de wijk kunnen bewegen, laten we ook de wagen meer staan. Dit leidt dan weer tot schonere lucht en minder geluidsoverlast.

“Kinderen moeten 1 uur per dag spelen en volwassenen 150 minuten per week actief bewegen. Een beweegvriendelijke wijk voorziet hiervoor voldoende en aangename ruimte”

In plaats van spektakelarchitectuur, zetten Europese steden steeds meer in op leefbaarheidsprojecten en stadsvernieuwing die rechtstreeks inzet op de gezondheid van haar bewoners en die steden beschermt tegen de gevolgen van klimaatverandering. Door bewegen de ruimte te bieden in de stad die ze verdient, krijgen we ook aantrekkelijkere publieke ruimte, wat de sociale druk van een wijk kan halen en waar het aangenaam is om te verblijven.

“De beweegvriendelijke stad is gezonder, mooier, leefbaarder, economisch voortvarender, klimaatbestendiger en socialer”

Beter bewegen door de wijk, stimuleert sociale contacten tussen burens en bezoekers. Die interactie stimuleert dan weer sociale hechting, toe-eigening, sociale controle en subjectieve veiligheid. Tenslotte draagt een beweegvriendelijke wijk bij tot de lokale economie. Zo geeft wetenschappelijk onderzoek aan dat fietsers en voetgangers meer uitgeven in de lokale winkels en horeca dan autobestuurders.

“De beweegvriendelijke stad is geen onhaalbare utopie, maar wel een stad waarin de actieve weggebruiker – de fietser of voetganger – centraal staat”

De beweegvriendelijke stad is gezonder, mooier, leefbaarder, economisch voortvarender, klimaatbestendiger en socialer. Dit is geen onhaalbare utopie, maar wel een stad waarin de actieve weggebruiker – fietser of voetganger – centraal staat. Een stad zonder hindernissen voor de minder mobiele gebruiker van de publieke ruimte, een stad met voldoende rustpunten voor senioren, een stad die kinderen entertaint en tieners ruimte geeft. De beweegvriendelijke stad focust niet enkel op het activeren van personen door het creëren van verbindingen, maar biedt ook ruimte voor ontmoeting en spel. Het is een stad op mensenmaat die zijn bewoners naar buiten lokt en waarin de publieke ruimte voelt als een veilige extensie van de woning.

De beweegvriendelijke stad is reeds in ontwikkeling op verschillende niveaus (steden, gemeenten, districten, wijken, straten, ...), vanuit verschillende diensten en sectoren (sport, groen, mobiliteit, senioren, kinderen, ...) zowel op privaat als in de publieke ruimte. Verschillende projecten lopen over, door en naast elkaar, maar vinden of begrijpen elkaar nog niet altijd. Het concept van een 'beweegvriendelijke stad' probeert consensus te vinden door samen te werken en plannen op elkaar af te stemmen.

“Het concept van een beweegvriendelijke stad probeert consensus te vinden door samenwerkingen te stimuleren”

OPBOUW

Dit einddocument van de 'Beweegscan Antwerpen 2.0' bestaat uit twee delen, enerzijds een theoretische definitie en schets van de beweegvriendelijke stad in hoofdstuk A. en anderzijds een vertaling van deze concepten op gebiedsniveau met behulp van de beweegscan in hoofdstuk B. & C.

De beweegvriendelijke stad wordt in de volgende hoofdstukken geschetst langsheen haar 3 verschillende dimensies – Verbinden, Verblijven en Vermaken. Daarnaast hebben we gemerkt dat verschillende steden en districten dezelfde opgaves kennen om deze dimensies tot uiting te brengen. Deze terugkomende opgaves worden vervolgens opgelijst als werkpunten van onze huidige steden. In het daaropvolgende onderdeel counteren we deze opgaves met de kwaliteiten die de beweegvriendelijke stad vormgeven. Deze kwaliteiten worden tenslotte geoperationaliseerd in typefiches die 5 beweegvriendelijke straten en 5 beweegvriendelijke plaatsen illustreren.

De beweegscan in hoofdstuk B. en C. vormt de vertaalslag tussen de theoretische beweegvriendelijke stad en zijn praktische uitvoering. De beweegscan is een methodiek die lokale kenmerken, hindernissen, kwaliteiten, centra, ... in acht neemt. Om dit mogelijk te maken werd er gewerkt aan een toolbox en een implementatiestrategie. Deze bestaat, naast de kwaliteiten en de typefiches, uit een matrix met specifieke acties en 5 voorbeeldscans (Wilrijk, Borgerhout extra-muros, Stuivenberg, Hoboken en Merksem) die in het kader van dit onderzoek reeds werden uitgevoerd.

Deze beweegscan biedt een gemeenschappelijke taal en strategie aan om verder te bouwen aan de beweegvriendelijke stad. Lees en gebruik dit bestand naar hartenlust en bouw zo mee aan een stad op maat van zijn actieve gebruiker.

B. DE BEWEEGVRIENDELIJKE STAD

1. De drie V's

2. Veelvoorkomende opgaven voor het publiek domein

3. Kwaliteiten en kenmerken

4. Typeroutes en -plekken

DE BEWEEGVRIENDELIJKE STAD LANGSHEEN DRIE V'S

Om wijken beweegvriendelijker te maken, streven we binnen dit onderzoek drie thema's na, die elk beginnen met de letter V. Elk thema illustreert een ambitie die we nastreven voor de Antwerpse wijken. Deze ambities hielpen ons om de analysecriteria van de scan te definiëren, en nadien de resultaten te vertalen naar een ambitieus beweegadvies per wijk. Daarbovenop hielpen deze thema's ons om de wijken de geschikte ontwerptools en inspiratieprojecten aan te reiken.

1. VERBINDEN

Willen we meer bewegen, dan moeten onze bestemmingen ook vlot en veilig met elkaar verbonden zijn. Willen we deze verbindingen fiets- en voetgangervriendelijker maken, dan moeten we de stadsstructuur en inrichting van onze publieke ruimte daarop afstemmen. Hoe gaan we onze straten, pleinen en wegen herinrichten om fietsen en wandelen te stimuleren? Wat zijn de belangrijkste bestemmingen in onze wijken en hoe kunnen we bewoners en bezoekers daar zo efficiënt, aangenaam en veilig mogelijk naartoe leiden? Een fijnmazig netwerk van routes, gecombineerd met voldoende brede fiets- en wandelpaden zal in ieder geval een noodzakelijk onderdeel van deze strategie vormen. Beleving tijdens het verplaatsen, functiemenging, aangepaste snelheden, shared space, fietsstraten, frictieloze straatprofielen, ... zijn maar een paar voorbeelden van het instrumentarium dat hiertoe kan worden ingezet.

“Willen we meer bewegen, dan moeten onze bestemmingen ook vlot en veilig met elkaar verbonden zijn”

2. VERBLIJVEN

Behalve het onderweg bewegen, willen we ook het bewegen ter plaatse stimuleren. Voldoende verblijfsruimte om te bewegen is onze tweede 'V'. Na het werk een rondje kunnen joggen in de wijk, nog even de hond uitlaten voor het slapen gaan of in het weekend afspreken met de vrienden in het park om er samen te petanquen, ... Lichaamsbeweging in de eigen buurt draagt bij tot onze eigen gezondheid en tot een versterking van het sociaal weefsel. Er is in de Antwerpse wijken al heel wat sportruimte aanwezig: sportclubs, parkjes of het toenemend concept van de open school die haar speelplaats en sportruimte ter beschikking stelt. Ook nieuwe fenomenen van bewegen zien we hun plaats opeisen in de publieke ruimte, denk maar aan freerunning, de populaire running crews, outdoor-fitness en sport- en fitnesscentra die bootcamps en yoga sessies op de

pleintjes en parken organiseren. Enerzijds moeten we de ruimte zodanig inrichten dat we dit sporten faciliteren, anderzijds, moeten we ook voldoende ruimte voorzien voor zelf-organisatie en mensen die op hun eigen manier bewegen in vormen die we vandaag nog niet per se kennen. Als instrumentarium om het concept van 'Sporting A' ook op schaal van de wijken te verankeren, denken we in eerste instantie aan de integratie van kleinere sportplekken, ruimte voor kleinere sportaccommodaties, gedeelde sportruimtes, beter bereikbaar maken van grotere sportclubs en -velden, herinrichten parkjes, sportroutes dwars door de wijk, ...

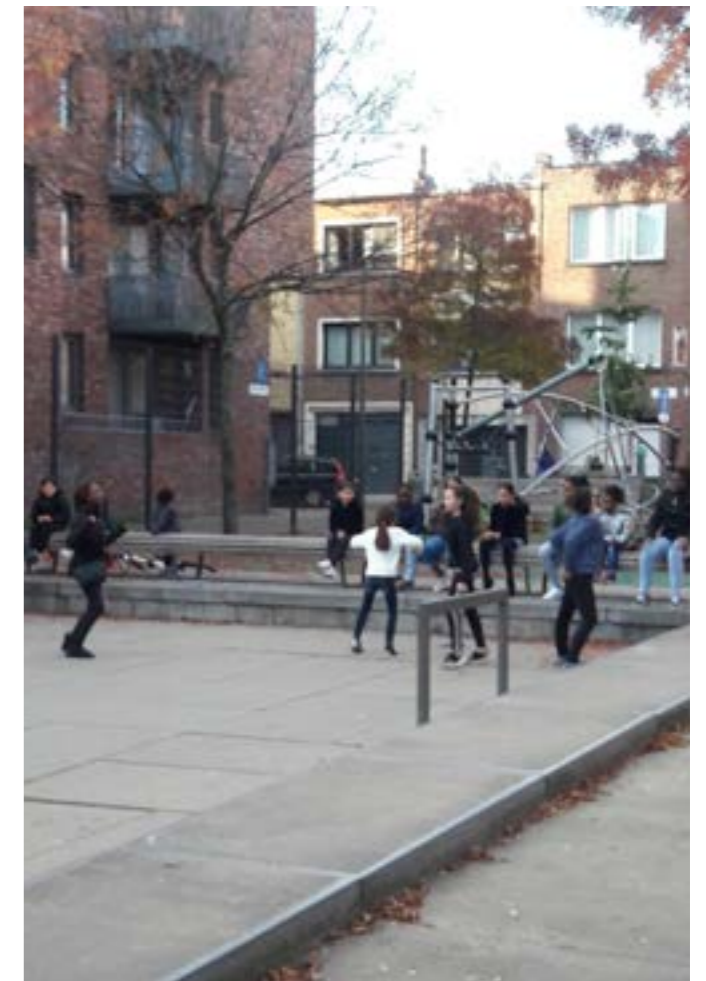
“De ruimte moet zodanig worden ingericht dat ze zowel sporten faciliteert, als voldoende ruimte voorziet voor zelf-organisatie”

3. VERMAKEN

Met de derde V richten we ons in het bijzonder op de allerkleinsten en ouderen. Beide bevolkingsgroepen vragen om meer specifiek aandacht binnen de hedendaagse stedelijke uitdagingen (ontgroening, vergrijzing, vereenzaming, ...). Steeds meer Vlaamse steden ontwikkelen daarom hun eigen 'speelweefselplan' en gaan voor pleinen die niet enkel bomen of tegels tellen, maar ook spelprykkels integreren. Kinderen kunnen spelen en op avontuur trekken onder het vriendelijke waakzaam oog van de burens, ontwikkelen hun motoriek en smeden vriendschappen. Ouderen vinden opnieuw aansluiting bij de andere buurtbewoners en worden gestimuleerd meer en langer zelfstandig eropuit te trekken. Aantrekkelijk groen en water brengt jong en oud samen. Denk aan wijkstrandjes, voldoende geschikt meubilair, drempels wegwerken en toegankelijkheid verbeteren, een speelvriendelijke ondergrond, creatieve speeltuinen, tijdelijke speelinrichtingen, stoepen die breed genoeg zijn om veilig te spelen en aangenaam te verpozen, groene ontmoetingsplekjes, ...

“We richten ons in het bijzonder tot de allerkleinsten en alleroudsten. Zij vragen om meer aandacht binnen de stedelijke uitdagingen”

“Om wijken beweegvriendelijker te maken, streven we binnen dit onderzoek drie thema's na: VERBINDEN, VERBLIJVEN, VERMAKEN”

WILRIJK

BORGERHOUT

STUIVENBERG

MERKSEM

HOBOKEN

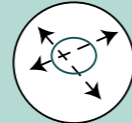
Gebrek aan uitnodigend groen in het westen

Het belang en gebruik van groen op drie schalen

Tieners vinden weinig ruimte

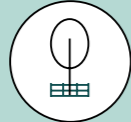
Drukke verkeersassen doorsnijden het stadsweefsel

Tieners vinden weinig vrije ruimte

Kleine en niet verbonden looproutes

Onduidelijkheid over veilig afgebakend groen

Tekort aan groen op buurt- en wijkniveau

Ruim aanbod aan sportinfrastructuur

Avontuurlijk en veilig gelegen groen trekt kinderen aan

Neerland, een school nabij het groen

Ontoereikend en onaangepast infrastructuur als obstakel

Ruimte voor senioren

Ontbrekende bufferzone met industriezone

Hoboken, het groenste district

Gebrek aan een gevarieerd sportaanbod

Avontuurlijk en veilig gelegen groen trekt kinderen aan

Versnipperde groene en autoluwe ruimtes

Veel restruimte en verloren hoekjes

Gebrek aan veilige infrastructuur

Geen connectie tussen clubs en vrij sporten

Conflicterende situaties tussen verschillende weggebruikers

Grote vraag naar gevarieerd en semi-georganiseerd sporten

Nood aan groene verblijfsruimte in nabijheid

Gemis aan aangepaste infrastructuur en onderhoud

Geïsoleerde ouderen en actieve hot-spots

Aanwezigheid en kwaliteit van open (sport) infrastructuur

Sportclubs en verenigingen zijn op zoek naar ruimte

Harde grens tussen Merksem en Antwerpen centrum

Stimuleren van actieve stromen

De Bist, van winkel naar verblijfsplek

Overgedimensioneerde straten en sluiptwegen

Hoge concentratie van scholen

Chaos na schooltijd

Inzetten op het veiligheidsgevoel van senioren

De harde grenzen en poorten van Wilrijk

Werven als obstakel voor de actieve weggebruikers

Gebrek aan veilige infrastructuur

Seniorenstraten

Beheren van grote stromen leerlingen na schooltijd

Jeugdruimte is weinig aan elkaar en groen gekoppeld

Het openstellen van sportinfrastructuur

Verloren hoeken en overgedimensioneerde straten

Gebrek aan tienerruimte

Samenwerkingsverbanden (scholen, centra, ...)

Kwaliteit van het publieke ruimte

De ringbermzone als achterkant

Hoge bevolkingsdichtheid legt druk op de publieke ruimte

Werven vormen obstakels

Velogebruik is zeer laag

B. DE BEWEEGVRIENDELIJKE STAD

VEELVOORKOMENDE OPGAVEN

VEELVOORKOMENDE OPGAVEN VOOR DE PUBLIEKE RUIMTE

Dagelijks worden we om de oren geslagen met voedingsadvies, allerlei start-to-sport programma's, nieuwe dieetrichtlijnen, lifestyle filmpjes, ... Gezondheid wordt dan vaak teruggebracht tot een persoonlijke verantwoordelijkheid. Als je maar gezond eet en genoeg beweegt, hebben we onze goede gezondheid in eigen handen, lijkt het wel. Dit algemeen bewustzijn om gezonde keuzes te maken, raakt stilaan breed ingebed. Maar wat als we die keuzes niet kunnen maken? Men kan immers enkel wandelen richting het werk of fietsen naar school als er veilige en comfortabele routes zijn en we kunnen enkel onze kinderen vragen om buiten te gaan spelen als er een veilige speeltuin of buurtpark nabij is. Gezondheid hangt met andere woorden niet enkel van onszelf af, maar ook van onze ruimtelijke en sociale omgeving. Als onze stad gezond is, zal het makkelijker voor onszelf zijn om bewegend te leven.

Eind 2019 werd door het studieteam in vijf Antwerpse districten een beweegscan uitgevoerd. Deze scan bekijkt bewegen op een zo breed en integraal mogelijke manier. Om alle input werkbaar en bespreekbaar te houden werd er gekozen om iedere scan terug te brengen tot drie gebruikerskaarten - jongeren (roos), senioren (licht groen) en sporters (donkergroen) - en 10 conclusies (opgaves of uitdagingen) per wijk.

Nadat deze conclusies in vijf workshops per district werden verfijnd en aangevuld, kwamen er enkele duidelijke terugkerende opgaves of thema's naar boven. In dit hoofdstuk bespreken we kort deze opgaves voor het publiek domein.

“Gezondheid hangt niet enkel van onszelf af, maar ook van onze ruimtelijke en sociale omgeving. Als onze stad gezond is, zal het makkelijker zijn om beweegvriendelijker te worden”

B. DE BEWEEGVRIENDELIJKE STAD

VEELVOORKOMENDE OPGAVEN

5. GEBREK AAN TOEGANKELIJK GROEN: VOORNAMELIJK OP STRAAT- EN BUURTNIVEAU

Met het Groenplan stelt de Stad Antwerpen voor zichzelf ambitieuze groennormen op. Op stadsniveau kent Antwerpen enkele hoogdynamische parken met heel wat beleving. De gebruiksscans tonen aan dat hun snelle bereikbaarheid en toegankelijkheid van belang zijn. Naast de grote parken zijn bewoners ook op zoek naar snel en veilig buurtgroen voor kinderen of dieren in de directe omgeving van de woning.

Er zijn heel wat interessante mogelijkheden voor het verder vergroenen van fragmentarische restruimtes in het stadsweefsel. Vaak gaat het hier over het wegnemen van afsluitingen, het uitbreiden van bestaande grasperkjes, het vervangen van struikgewas door hoog groen of het ontharden van plekken.

Voor meer info:

- [Groen speelweefsel, Kind en Samenleving](#)
- [Natuurlijk speelgroen, risico's en preventie, Kind en Samenleving](#)
- [Groenplan, Antwerpen](#)
- [Co-nature Living Lab, ULB & VUB](#)
- [Buurtgroen020, Amsterdam](#)

6. CLUSTERS SEMIPUBLIJK SPORTEN KOPPELEN AAN: CLUBVERBAND, ONDERWIJS, PUBLIEKE GEBOUWEN EN SAMENWERKINGEN

Eén van de meest opvallende resultaten van deze studie is de mate waarin samenwerkingsverbanden of toevallige synergiën de beweegvriendelijkheid van een stad verbeteren.

Door interviews en workshops werd een heel pakket aan getuigenissen verzameld dat vertelt hoe toevallige ruimtelijke clusters ervoor zorgen dat programma's elkaar inhoudelijk versterken. Het gaat hier bijv. om sportclubs waarbij de jongere broers of zussen zich tijdens trainingen op de nabije speeltuin kunnen uitleven of een sporthal die vlak na schooltijd wordt gebruikt voor judo- of dansles.

Dit soort synergiën blijken zelden bewust gepland en zijn ze eerder het resultaat van toevallige nabijheden of clusters. Het is dus een belangrijke opgave om meer kind- en jeugd vriendelijke ruimtes te clusteren in een soort van hotspots van activiteit.

Voor meer info:

- [De Beweegvriendelijke Stad, Urhahn](#)
- [Fit Cities: My Quest to Improve the World's Health and Wellness - Including Yours](#)

7. GETOUWTREK OM RUIMTE OP DE BAAN: SNELHEID TEGENOVER VEILIGHEID

Elke manier van bewegen kent zijn eigen snelheid. Elk vervoersmiddel, of het nu te voet, met de step of de bus is, vraagt zijn eigen beweegruimte. Daarbij geldt in de regel: hoe sneller de beweging, hoe meer ruimte nodig. De beschikbare ruimte in de gescande wijken was echter vaak te klein om alle vormen van bewegen naast elkaar de nodige plaats te gunnen. Hoe men de verschillende snelheden van bewegen op een veilige manier met elkaar combineren, was een veel voorkomend vraagstuk binnen de districten.

Voor meer info:

- [Nationale gedragsmeting snelheid, BIVV](#)
- [Healthy Streets London](#)
- [Fietsberaad, Fix the Mix: veiligere en gezondere wijken voor iedereen](#)

8. GETOUWTREK OM RUIMTE OP DE VERBLIJFSPLEKKEN: VERSCHILLENDE DOELGROEPEN, TOE-EIGENING, OVERLAST EN SHARED-SPACE

Daar waar verschillende groepen samenkomen kunnen wrijvingen ontstaan. Om het publieke karakter van onze publieke ruimte te garanderen, is het belangrijk toe-eigening door één exclusieve groep te vermijden. Hoe kunnen we confrontatie zonder conflict organiseren?

Aangepaste publieke ruimte is hiervoor niet altijd voldoende. We kunnen vanuit deze studie niet genoeg benadrukken hoe belangrijk opvolging en begeleiding door straathoekwerkers en buurtwerkers is. Om iedereen een plek te geven, ook minder mondige groepen, zoals bijv. tienermeisjes, senioren en nieuwkomers, is er nood aan 'software' bovenop de aangepaste 'fysieke hardware'.

Voor meer info:

- [Bevrijd de speeltijger, Kind en Samenleving](#)
- [Meisjes en de publieke ruimte, Kind en Samenleving](#)
- [Kindvriendelijke stapelbouwo omgevingen, HoGent](#)
- [Het ontwerp van de openbare ruimte, Han Meyer](#)
- [Healthy Urban Design Guidelines, NYC](#)
- [De beweegvriendelijke stad, Urhahn](#)

B. DE BEWEEGVRIENDELIJKE STAD

VEELVOORKOMENDE OPGAVEN

9. ONGANG MET RESTRUIJTE EN OVERGEDIMENSIONEERDE STRATEN

Als we bewegen meer ruimte willen geven in onze wijk, moeten we op zoek gaan naar voldoende en veilige plekken en routes. Die ruimte is in sommige districten makkelijker te vinden dan in andere. Toch vonden we verschillende strategieën om bewegen een plekje te gunnen in de Antwerpse straten en pleinen. Zo kunnen we sommige wegen - al dan niet - tijdelijk laten delen tussen sporten, bewegen en verplaatsen. In andere gevallen vonden we in verloren uithoekjes, onderbenutte stukjes publieke ruimte of overgedimensioneerde wegen de ideale voedingsbodemp om meer beweging in te plannen en planten.

Deze potenties mogen niet verloren gaan, daarom willen districten klaarstaan met buurtgerichte ingrepen en invullingen om de gewonnen ruimte optimaal in te zetten.

Voor meer info:

- [Leefstraten](#)
- [Tuinstraten](#)
- [Toekomststraten](#)
- [Het Ideale Straatprofiel, LAMA](#)
- [Zwerfruimte, RE-ST](#)

10. QUICK-WINS, SPORT- EN SPELAANLEIDINGEN

Kleine ingrepen met een groot resultaat. Door het introduceren van zowel multifunctionele als impliciete (ongedefinieerde) spelobjecten of speelaanleidingen (met een duidelijk speeldoel), wordt het stadsweefsel doorweven met activiteit en beweging.

Doorheen de workshops werden drie soorten knelpunten vernoemd die vragen naar het inzetten op dergelijke sport- en speelaanleidingen. (1) Er een gemis aan kennis over mogelijkheden. Meer inspirerende voorbeelden (bijv. in de vorm van een catalogus) bieden hier een oplossing. (2) Daarnaast is er vaak onzekerheid over het statuut van dergelijke inrichtingen (planning, ontwerp, verantwoordelijkheid, onderhoud, ...). Een speelaanleiding is namelijk geen speeltuin. (3) Tot slot is er vraag naar een vlottere procedure en (eventueel apart budget) om dergelijke elementen snel te kunnen realiseren (quick-win) los van geplande straatvernieuwingen.

Voor meer info:

- [Spelprykkels, Kind en Samenleving](#)
- [De kracht van tijdelijke open\(bare\) ruimte](#)
- [Designing Streets for Kids, Global Designing Cities Initiative](#)
- [Child Friendly Cities and Communities Handbook, UNICEF](#)
- [Visie op speelruimte, Antwerpen](#)

11. VERBINDING TUSSEN DISTRICT EN DE STAD

De afstand van een district tot in de Antwerpse binnenstad is voor velen moeilijk te overbruggen. Twee doelgroepen worden hierbij steeds opnieuw vernoemd. Voor veel senioren en kansarme tieners is het openbaar vervoer de enige aangewezen methode om de drukke verkeersassen en de afstand naar de binnenstad te overbruggen. Voor heel wat tieners uit kansarme gezinnen is de fiets, door zijn kost of door een gebrek aan fietservaring, geen optie.

Voor meer info:

- [Fietsarmoede](#)
- [Mobiliteitsarmoede](#)
- [Fietsbarometer, Provincie Antwerpen](#)

“Bewegen is een ongelofelijk breed thema dat iedere bewoner aangaat en aanraakt. In vijf workshops werd nagedacht over uitdagingen en ambities, om zo samen te bouwen aan een kader van kwaliteiten die de beweegvriendelijke stad representeren.”

KWALITEITEN EN KENMERKEN VAN DE BEWEEGVRIENDELIJKE STAD

Bewegen is een uitzonderlijk breed thema dat iedere bewoner aangaat en aanraakt. In vijf districtworkshops werd nagedacht over bijhorende uitdagingen en ambities, om te bouwen aan een kader van kwaliteiten die de beweegvriendelijke stad representeren. Deze oefening resulteerde in 3 hoofkwaliteiten, 7 subkwaliteiten en 41 kenmerken. Hiermee hopen we zo veel mogelijk aspecten van bewegen een plaats te geven, ondanks het besef dat een hoeveelheid aan zaken niet kon worden opgenomen binnen dit onderzoek.

Deze kwaliteiten van de beweegvriendelijke stad vormen de basis voor het uitvoeren van de beweegscan (zie C.1.). Daarnaast hopen we met deze lijst de breedte en diepte van het thema bewegen aan te tonen en te inspireren om bewegen in al zijn facetten te gaan bekijken.

1. VERBLIJVEN

★ De beweegvriendelijke stad heeft plekken om te verblijven

- Gedeeld ruimtegebruik en samenwerking met vrijetijdsbestedingen
- Gedeeld ruimtegebruik en samenwerking met onderwijs of dienstencentra
- Betrokkenheid in beheer en uitvoering
- Participatie bij aanleg
- ‘Ongedwongen ruimte’ en ‘shared space’

★ De beweegvriendelijke stad zet in op kwalitatieve open ruimte

- Grote open en ‘onbestemde’ ruimtes
- Beleefbaar, biodivers en eetbaar groen
- Toegankelijk water
- Rust en stilte
- Openheid
- Beschutting tegen verschillende weerselementen (regen, hitte, ...)

2. VERMAKEN

★ De beweegvriendelijke stad richt zich op haar doelgroepen

- Faciliteiten en infrastructuur voor lopers en vrije sporters
- Faciliteiten en infrastructuur voor fietsers
- Ruimte aan de allerkleinsten
- Ruimte aan ouders en kinderen
- Ruimte aan tieners
- Ruimte aan ouderen
- Ruimte aan meisjes
- Extra plaats waar de druk op de ruimte hoog is

★ De beweegvriendelijke stad faciliteert ontmoeting en samenwerking

- Zichtbaar bewegen door verweving en participatie met bewoners
- Gekoppeld vrij -, semi-georganiseerd - en in clubverband-sporten
- Multifunctionele plekken voor verschillende en gevarieerde sporten
- Experimenten in de publieke ruimte
- Tijdelijke invullingen voor sport & spel
- Intergenerationele ontmoetingen in de buitenlucht
- Semi-georganiseerd sporten voor kansarmere doelgroepen
- Informele sportaanleidingen
- Informele spelaanleidingen

3. VERBINDEN

★ De beweegvriendelijke stad zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen

- Zichtbaar bewegen en verplaatsen
- Directe verbindingen zonder omwegen
- Extra aandacht voor de kwetsbaarste gebruikers
- Aaneengeschakelde activiteiten en bezienswaardigheden

★ De beweegvriendelijke stad geeft prioriteit aan traag verkeer

- Groepsmanagement
- Trage netwerken (autoluw)
- Conflictvrije fietsroutes
- Nieuwe straatprofielen
- Prioriteit aan voetgangers

★ De beweegvriendelijke stad past haar stedelijke morfologie aan

- Oversteekbaar, grenzeloos en doorwaadbaar stadsweefsel
- Geclusterde zichtbare voorzieningen en hotspots van activiteit
- Leesbaar
- Gebouwen en pleinen op mensenmaat

KWALITEITEN VERTAALD IN TYPES VAN ROUTES EN PLEKKEN

De wijze waarop we bewegen en verplaatsen door onze wijk en stad wordt bepaald door onze eigen unieke ervaringen. Onze 'mental map' zorgt er niet alleen voor dat we niet verloren lopen, maar voedt ook onze gevoelens en beleving. Deze denkbeeldige kaart bestaat uit een collage van routes en plekken. Kevin Lynch benoemde ze meer specifiek als paden en grenzen enerzijds, knooppunten, wijken, en landmarks anderzijds.

Internationaal gingen een aantal steden zoals Londen reeds actief beweging en gezondheid integreren in de beoordeling van projecten en in hun eigen uitvoeringsplannen. Ook dergelijke Design Guidelines zijn veelal op te delen in routes en lijninfrastructuren enerzijds, en plekken en plaatsen anderzijds.

Tijdens de beweegscans werd het stadsweefsel bekeken als zo'n verzameling van routes en plekken. Hieruit werden enkele specifieke en kenmerkende types voor de actieve weggebruiker (wandelaar en fietser) gedestilleerd. Deze types richten zich soms op een specifieke doelgroep, maar vaker worden ze bepaald door de kwaliteiten die ze vooropstellen (veiligheid, beleving, ontmoeting, ...). Types kunnen ook naast elkaar voorkomen of samenlopen.

De types stellen ons in staat om specifieke prioriteiten per route of plek naar voor te schuiven. Zo focust een kind-as bijv. op veiligheid en beleving en werkt een functionele pendelroute bijv. op veiligheid, snelheid en directheid. Daarnaast kunnen de types ook worden ingezet op andere wijken, andere districten, waar we nog geen scans uitvoerden. Tenslotte is het meest doorslaggevende voordeel van het werken met typefiches, dat het specifieke aandachtspunten en acties kan meegeven zonder de uiteindelijke ontwerper te beperken in zijn vrijheid. In de Matrix (zie C.2.) worden deze types gelinkt aan de kwaliteiten van de beweegvriendelijke stad die kunnen worden uitgevoerd in de praktijk met behulp van de aangegeven acties.

Voor meer info

- Image of the City (Lynch, 1960)
- In Via Veritas (Public Space, 2012)
- Active Design Guidelines - Urban Design Checklist (NYC 2010)
- Active by Design. Designing places for Healthy lives (Design Council UK, 2014)

“Tijdens de beweegscans werd het stadsweefsel bekeken als een verzameling van routes en plekken. Hieruit werden enkele kenmerkende types met specifieke kwaliteiten voor de actieve weggebruiker - de wandelaar en fietser - gedestilleerd”

TYPE 1: DIRECTE EN FUNCTIONELE ROUTES

Beleving

De directe en functionele routes zijn snelle en veilige transitruimtes voor actieve (district overschrijdende) verplaatsingen zoals woon-werkverkeer en bezoeken aan de binnenstad. De routes geven voorrang aan snel en veilig verkeer door fietsers en wandelaars en minimaliseren de ruimte voor gemotoriseerde vervoersmodi en parkeerplaatsen. Hieronder verstaan we prioritaire en functionele fietsnetwerken en wijk-, stads- en steenwegen, maar geen woon- of hoofdstraten.

Onderdelen en dimensies

- Zo breed mogelijke fietspaden (afhankelijk van de snelheden, wegbreedte en tegenliggers) met uitwijkmogelijkheden en afslagstroken voor grote stromen tijdens spitsuren;
- Brede wandelpaden voor stromen van voetgangers;
- Gescheiden en maximaal uit elkaar gehaalde verkeersstromen met fysieke barrières tussen hard en zacht verkeer (verhoging, groen,...);
- Bewegwijzering fietsroutes;

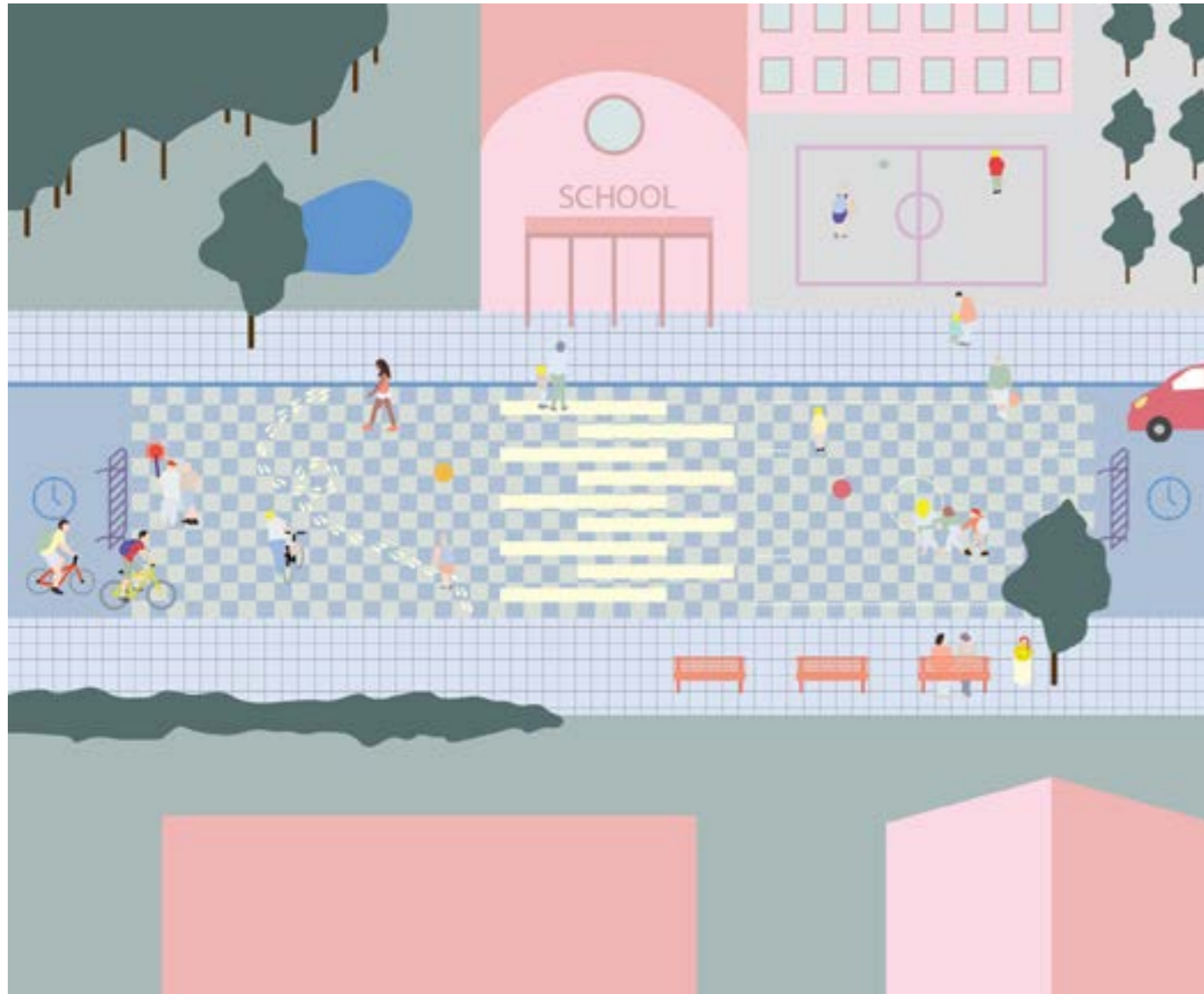
- Zichtbare fietsenstallingen;
- Veilige en snelle oversteekplaatsen met verlichting;
- Actieve plinten;
- Ruimte voor grote groepen tussen scholen en OV-haltes;
- Ruimte voor bomen, planten en water;

Stakeholders

District, Stad Antwerpen, Provincie, De Lijn, Agentschap Wegen en Verkeer, Fietsersbond, Fietsberaad, Ministerie van Openbare Werken, ...;

Referenties

- **Doornstraat, Wilrijk:** vormt de verbinding voor heel wat scholieren met de Neerlandwijk en heeft een goede aansluiting op autoluwere dwarse straten;
- **Ringfietspad, Antwerpen:** fietsstrade is bijna volledige afgesloten van de rest van het verkeer en raakt door zijn succes zelfs stilaan verzadigd;
- **Bredabaan, Merksem:** brede fietspaden met heel wat beleving;

TYPE 2: KINDER-ASSEN

Beleving

De kinder-as geeft ruimte aan de allerkleinsten, zet maximaal in op veiligheid en beleving tijdens het verplaatsen en richt zich logischerwijs op traag verkeer. De kinder-assen moeten zo vormgegeven zijn dat kinderen zich zelfstandig kunnen verplaatsen en daarvoor zijn sociale controle en levendige plinten belangrijk. De kinder-as is een combinatie van transitruimte en aaneengesochte beleving en beperkt zich daarom vooral tot straten met zone 30, woonerven, fietsstraten, voetgangerszones, etc.

Onderdelen en dimensies

- Bij voorkeur afgeschermd of op afstand van autoverkeer, contact is enkel mogelijk met plaatselijk en stapvoets verkeer en met voorrang voor de actieve weggebruiker
- Veilige en zichtbare oversteekplaatsen;
- Elke kruising is voorzien van een herkenningspunt: kleurrijke elementen, straatobjecten, meubilair, kunstinstallaties, muurschilderingen, ...;
- Speelaanleidingen worden binnen gezichtsafstand van elkaar geplaatst;
- (Tijdelijke) integraal toegankelijk voetgangerszones;

- Aansluiting op scholen en sport- en jeugdclusters;

Stakeholders

District, scholen, jeugd- en sportorganisaties, culturele instellingen, ...;

Referenties

- **Willibrorduswijk, Antwerpen Noord:** Zeventig mozaïektegels sieren de voetpaden in de Willibrorduswijk. Elke tegel is uniek en vertelt het verhaal van de plek. De tegels werden gemaakt door de wijkbewoners zelf en illustreren de rijke en diverse geschiedenis van de wijk;
- **Lange Dijkstraat, Antwerpen:** werd ingericht als fietsstraat omdat het de verbinding vormt tussen Park Spoor Noord en het stadscentrum. Door zijn beperkte breedte blijven de snelheden van auto's binnen de perken;
- **Sint-Jansstraat, Borgerhout:** Speelaanleidingen voor De Peperbus;
- **Boerhavestraat, Antwerpen Noord:** Speelaanleidingen op het hoekplein;
- **Drakenhof, Deurne:** Schoolstraat

TYPE 3: ROLLENDE ROUTES

Beleving

De rollende route heeft specifiek aandacht voor de korte verplaatsingen van mensen die minder mobiel zijn. Voor ouderen zijn dit bijvoorbeeld de verbindingen tussen woonzorgcentra, dienstencentra, lokale voorzieningen en OV-haltes of korte wandellussen rond ontmoetingsruimtes. Deze voetgangersroutes moeten obstakelvrij zijn en begaanbaar met de rollator of rolstoel. Aandachtspunten zijn niveauverschillen en drempels, voldoende rustplaatsen met zicht en schaduw, oversteekplaatsen met langdurig groen licht, brede doorgangen zonder geparkeerde fietsen en egale oppervlakten.

Onderdelen en dimensies

- Vlakke, obstakelvrije voetpaden met een minimumbreedte waarbij buggy's en rolstoelgebruikers elkaar vlot kunnen kruisen, ook als er fietsen geparkeerd staan;
- Rustplaatsen, alternerend in de zon en beschut tegen weerelementen, waarbij steeds de volgende rustplek binnen het gezichtsveld valt;
- Voldoende oversteektijd bij de fasering van lichten;

- Fitnessstoestellen voor ouderen;
- OV-haltes;
- Voorzieningen zoals dienstencentrum, kruidenier, ...;

Stakeholders

District, ouderenverenigingen, woonzorg- en dienstencentra, cultuurcentra, De Lijn, ...;

Referenties

- **De Handelsstraat, Antwerpen:** zodanig heraangelegd dat de verkeersdrempels gelijklopen met de zebrapaden, zodat het niveauverschil minimaal is om over te steken;
- **De Bredabaan, Merksem:** bankjes voorzien op gerichte afstanden aangevuld door particuliere handelszaken;
- **Deurne:** sportieve wandelroutes;
- **Kwiek Bewegroute, Kortrijk:** bewegroute die gebruik maakt van het straatmeubilair in de buurt;
- **Zilverroute, Oostende:** zes wandeltrajecten met max. 250 m tussen rustpunten toegankelijk voor iedereen;
- **Cornelissenlaan, Rivierenhof, Deurne;**

TYPE 4: VERBLIJFSTRATEN

Beleving

De verblijfsstraten zijn groenblauwe assen zonder doorgaand (auto)verkeer zoals de meeste woonstraten en woonerven. De buurtbewoners kunnen in deze type straten samenkomen, elkaar ontmoeten en de kinderen kunnen zorgeloos spelen. Hieronder verstaan we woonerven, tuinstraten, toekomststraten etc.

Onderdelen en dimensies

- Gedeelde ruimte met gemengd maar stapvoets verkeer;
- Onverharde vlakken waardoor ruimte ontstaat voor beplanting, waterberging en waterinfiltratie;
- Vanuit elk punt is groene verblijfsruimte zichtbaar;
- Groene sierelementen zoals groene gevels, groendaken, ...;
- Randparking en parkeerpockets (beperkt langsparkeren);

Stakeholders

District, buurtregisseurs, buurtbewoners, wijkcomités, sport- en jeugdverenigingen, ...;

Referenties

- **Biertstraat, Antwerpen:** Toekomststraat i.s.m. de buurt;
- **Antwerpen:** Toekomstige klimaatstraten;
- **Groen Kwartier, Antwerpen:** omwille van zijn groen en autoluw karakter;
- **Suikerrui, Antwerpen:** shared space concept;
- **Begijnenstraat, Antwerpen:** woonerf;
- **Clementwijk, Sint-Niklaas:** fietsers en voetgangers hebben voorrang in de wijk. Auto's worden gebundeld geparkeerd zodat er leef- en speelstraten ontstaan;

TYPE 5: DOORSTEKEN

Beleving

Doorsteken zijn de shortcuts door bouwblokken of groen die het stadsweefsel doorwaadbaar maken voor traag verkeer. Ze worden vaak gebruikt door lokale bewoners die de wijk door en door kennen en richten zich voornamelijk op voetgangers. Olifantenpaadjes zijn alternatieve onverharde en officieuze routes, weg van het autoverkeer en in het groen, die duiden op een nood aan meer verbindingen op microschaal. Aandachtspunten voor doorsteken zijn veelal het veiligheidsgevoel, orde en de toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers en ouderen.

Onderdelen en dimensies

- Duidelijk leesbare aankondigingen en toegangen met aansluiting op snelle routes en verblijfspaden, eventueel fietsvertragende elementen zoals slaloms of paaltjes, maar op voldoende afstand om met een rolstoel door te kunnen;
- Toegankelijk in de zomer tussen zonsopgang en -ondergang
- Obstakelvrij en (on)verhard pad;
- Speelt in op de ervaring van geur en geluid;

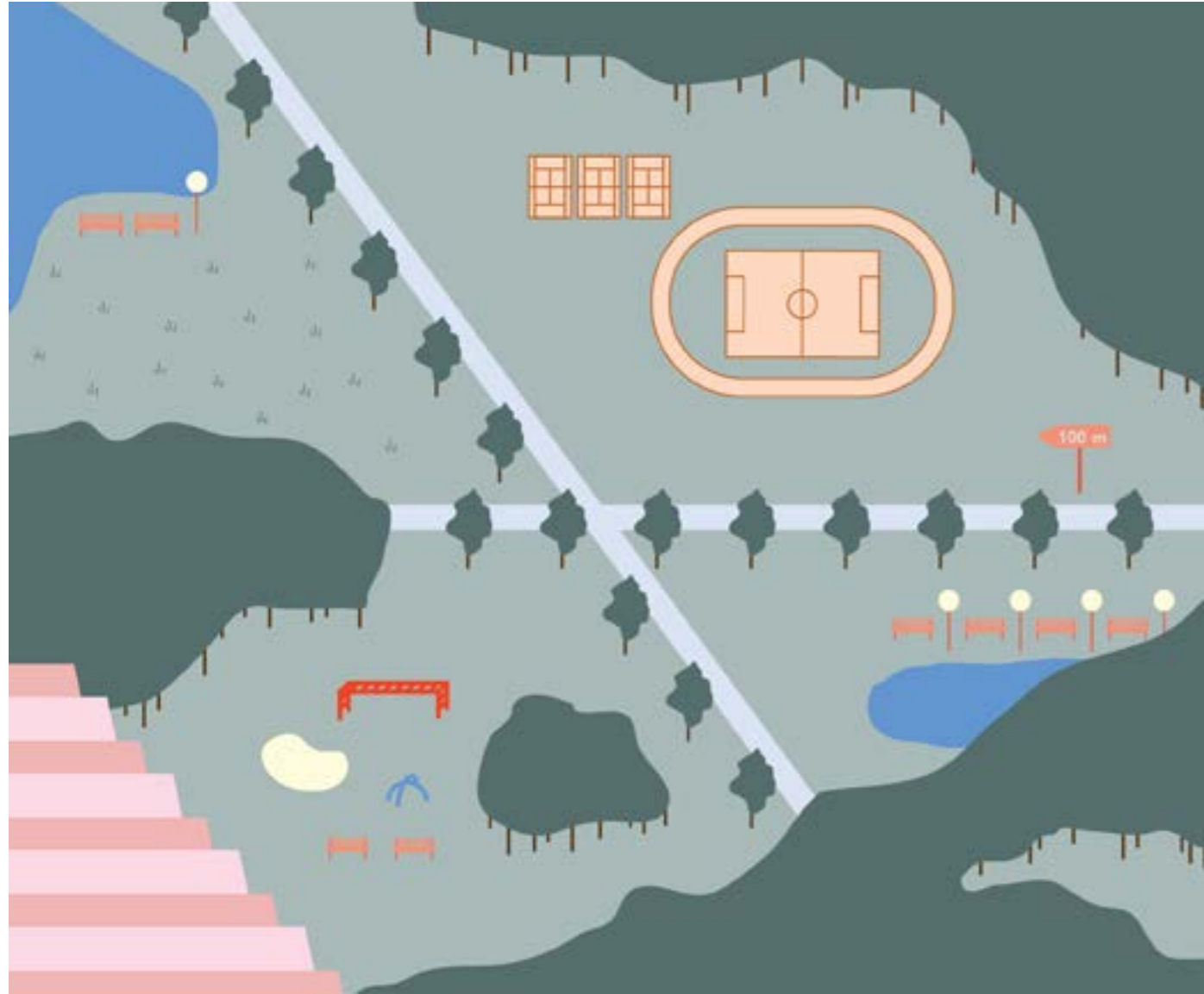
- Groene omgeving;
- Interessant doorheen een bouwblok vanaf 50m omweg.

Stakeholders

District, buurtbewoners, sport- en jeugdverenigingen, Trage Wegen vzw, ...;

Referenties

- **Het Runcvoortpark, Merksem:** de bredere hoofdpaden in kleiklinkers bieden een vlotte doorgang voor voetgangers en fietsers, de smallere paden in halfverharding focussen op de rustige wandelaar. Nieuwe banken, vuilnisbakken en verlichting zorgen ervoor dat het nog aangenamer vertoeven is;
- **Doorsteek Nieuwdreef-Laarsebaan, Merksem:** deze doorsteek verbindt niet alleen de twee wegen, maar passeert daarbij ook langs een speeltuin en verschillende speelelementen
- **Hollebeek, Hoboken:** wordt zeer geapprecieerd omwille van zijn groen karakter en de ontduubeling die fietsers en voetgangers splitst;
- **Het Geitenpad, Wilrijk;**

TYPE 6: MULTIFUNCTIONELE OPEN GEBIEDEN

Beleving

Onder deze categorie verstaan we grote aaneengesloten ruimtes met zowel gedefinieerde ruimte, zoals speelterreinen en sportvelden die ingericht zijn voor specifieke sporten, als ongedefinieerde ruimte, zoals pleinen, parken en avontuurlijke speeltuinen die verschillende gebruiken toelaten. In dit soort multifunctionele gebieden is voldoende ruimte zodat iedereen zijn plek vindt en naar eigen wens kan bewegen. Om claimgedrag en conflicten te vermijden is begeleiding en supervisie soms aangeraden.

Onderdelen en dimensies

- Wijk-, stadsdeel- of stadsgroen waarbij het grootste deel van de open oppervlakte multifunctioneel en onverhard is ingericht;
- Barrières rond de parken worden maximaal weggewerkt door rondom kinder-assen of functionele routes aan te leggen;
- Avontuurlijke speelruimte (met begeleiding);
- Basketbalringen, voetbaldoelen, petanquevelden, ...;
- Fitnessstoestellen;

- Zitbanken;
- Luifels en/of windschermen;
- Zomerpaviljoenen; Terras; Horeca
- Drinkfonteinen;
- Toiletten;

Stakeholders

District, provincie, jeugd- en sportverenigingen, parkwachters, groendienst, ...;

Referenties

- **Rivierenhof, Deurne:** het park bestaat uit zowel functiegerichte zones als ongedefinieerde open ruimte;
- **Middelheim, Antwerpen:** infrastructuur voor lopers en vrije sporters: Fit-o-meters, toiletten, drinkfonteinen, lockers, douches, fitnessstoestellen, ...;
- **Kroonplein, Merksem**
- **Park van Eden, Wilrijk;**
- **Te Boelaerpark, Borgerhout;**
- **Park Spoor Noord, Antwerpen;**

TYPE 7: ONTMOETINGSPLAATSEN

Beleving

Ontmoetingsplaatsen zijn clusters met enerzijds een nabijheid van voorzieningen, horeca en diensten en anderzijds actieve aangepaste buitenruimten met interessante rustplekken. Deze hotspots moeten makkelijk bereikbaar zijn met het openbaar vervoer maar ook te voet vanuit de verschillende functies uit de buurt met de rollator, buggy of rolstoel. De aandachtspunten voor de nabije omgeving van deze hotspots zijn daarom ook gelijkaardig aan de rollende route.

Onderdelen en dimensies

- De ontmoetingsplaatsen zijn verbonden door een rollende route met de dichtstbijzijnde OV-halte;
- De plekken sluiten aan op voorzieningen zoals kruidenier, horeca, dienstencentra, ...;
- Vlakke, obstakelvrije voetpaden;
- Rustplaatsen met interessant zicht en schaduw;
- Drinkfonteinen;
- Contactplaatsen voor verschillende generaties door speeltuintje, park;

Stakeholders

District, ouderenverenigingen, woonzorg- en dienstencentra, De Lijn, culturele instellingen, ...;

Referenties

- **Theaterplein, Antwerpen:** De luifel en de markt brachten een nieuwe dynamiek;
- **Ontwerpwedstrijd, Amsterdam:** voldoende zitgelegenheid in de openbare ruimte is belangrijk. De stad hield een wedstrijd voor een stoel die comfortabel is voor ouderen om onderweg op adem te komen, die goedkoop is in beheer, en die ongeschikt is om je fiets tegen aan te parkeren;
- **De Bist, Wilrijk;**
- **Speeltuin Rodekruislaan, Borgerhout extra-muros;**
- **Generatietuinen, Ecohuis Antwerpen:** participatief traject om verschillende generaties ontmoetingsruimte in het groen te laten aanleggen;

TYPE 8: BUURTPOCKETS

Beleving

Buurtpockets staan ten dienste van hun heel directe omgeving en richten zich vaak op één specifieke doelgroep. Ze omvatten buurtspeeltuintjes en buurtgroen maar ook restruimte die soms maar een klein duwtje in de rug nodig heeft om echt gebruikt te worden. Deze pockets kunnen worden ingezet om zeer lokaal noden op te vangen. In buurten met bijvoorbeeld weinig groenruimte kan residentiële ruimte ingezet worden voor ontmoetingen, spelaanleidingen, vergroening, enzovoort. Om draagvlak te creëren voor een permanente herinrichting van een restruimte kan men deze testen met experimentele of tijdelijke invullingen.

Onderdelen en dimensies

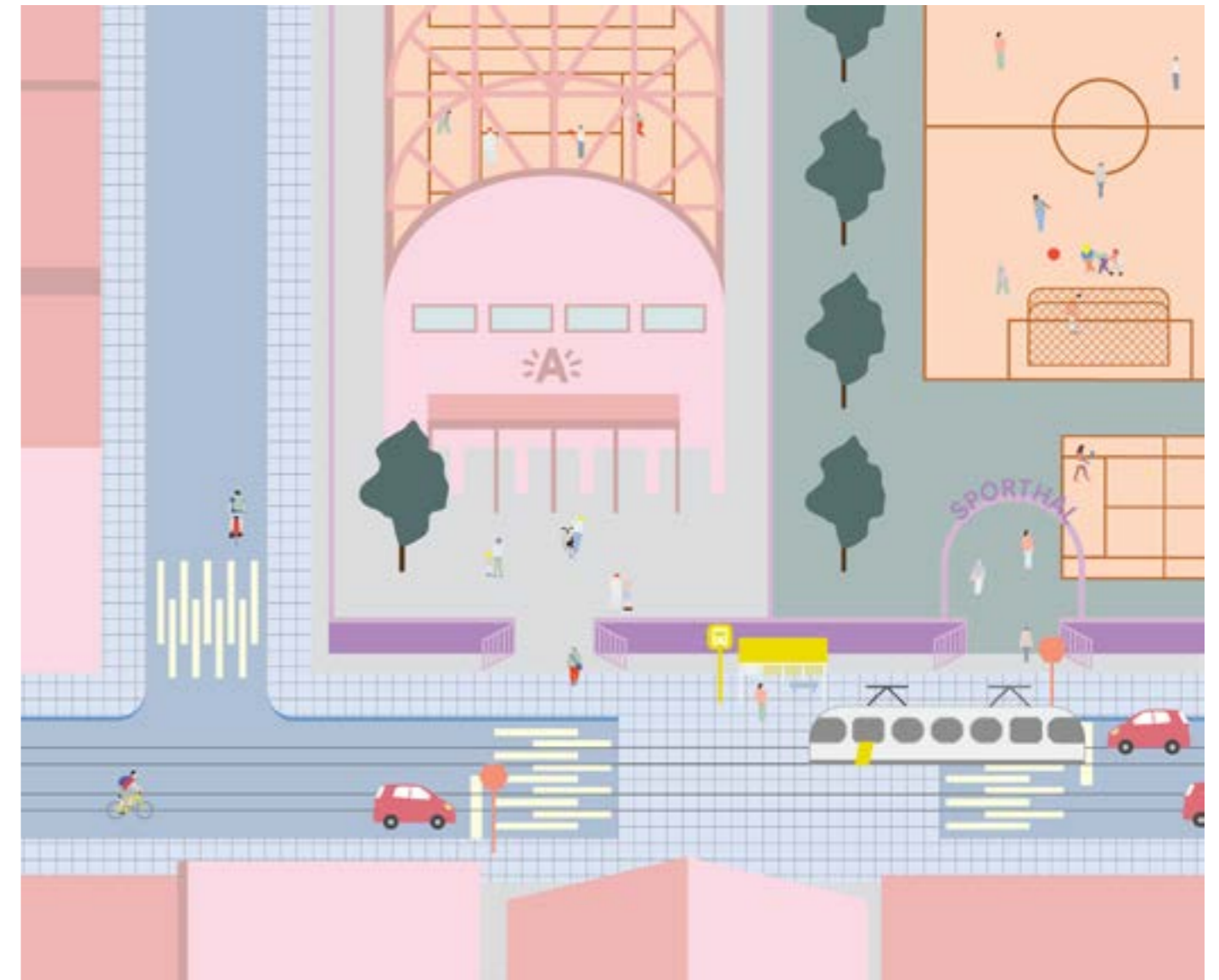
- Overdekt of beschut straatmeubilair;
- Groenruimte met weinig onderhoud;
- Minstens in de zomer toegankelijk tussen zonsopgang en -ondergang
- Spelaanleidingen op veilige afstand van doorrijdend verkeer: kleurrijke elementen, meubilair, kunstvoorwerpen, ...

Stakeholders

District, sport-, jeugd-, en ouderenverenigingen, Agentschap Wegen en Verkeer, De Lijn, ...;

Referenties

- **Buurtuin Duifkes, Merksem:** de oude garage werd afgebroken en in de plaats werd een samentuin georganiseerd voor de directe omgeving;
- **Florastraat, Borgerhout,** proefproject met parkeren op voetpadhoogte met groene voegen;
- **Willy Vandersteenplein, Antwerpen,** een 'tuingevoel' creëren in parken en naast bijv. jeugdinstancies, dienstencentra, etc.;
- **Parking CVO, Deurne:** grasbetontegels;
- **Geelhandplaats, Antwerpen;**

TYPE 9: OPENGESTELDE GEBOUWEN & AANPALENDE OPEN RUIMTE

Beleving

Publieke en semipublieke gebouwen en hun bijhorende ruimte worden opengesteld voor de buurtbewoners ter ondersteuning van het buurtleven en beweging. De wijze waarop de ruimte gedeeld wordt kan variëren in tijd of in type van openstelling. Zo kunnen de sportvelden na schooluren worden opengesteld of kan op woensdagnamiddag het oefenveld van de lokale voetbalclub voor de buurt worden geopend.

Onderdelen en dimensies

- Polyvalente ruimte van scholen zoals speelplaatsen, ...;
- Sportzalen;
- Sportvelden;
- Dienstencentra;
- Openbare gebouwen

Stakeholders

District, scholen, jeugd- en sportverenigingen, dienst openbare gebouwen, ...;

Referenties

- **Habbekrats, Sint-Andries:** biedt ruimte voor kinderen en jongeren om elkaar al spelend en sportend te ontmoeten. Het dak biedt ruimte voor uitbreiding;
- **De Blikfabriek, Hoboken:** is een actief en sociaal huis met ruimte voor buurtinitiatief, cultuur en sport;
- **Willibrorduswijk, Antwerpen Noord:** organiseert evenementen in de kerk, buurtlokaal en heeft een buurttuin. Het buurtcentrum Cortina is een ontmoetingscentrum door en voor buurtbewoners, scholen en sportverenigingen;
- **Silvertop (buurtlokaal), Antwerpen:** actieve bewonersgroep. B.O.T.A. en een buurtlokaal waar buurtbewoners iets kunnen drinken of een babbeltje kunnen doen;
- **Constantin Meunierplein, Hoboken:** Container met sportmateriaal;
- **Sportzaal Neerlandschool, Wilrijk:** wordt ook gebruikt door sportverenigingen;
- **Open speelplaats, Hoboken Polderstad;**

TYPE 10: HOTSPOT VOOR JONGEREN

Beleving

Hotspots voor jongeren zijn alle plekken waar jeugdgerichte activiteiten elkaar inspireren en versterken. Nabijheid tussen onderwijs, sport, cultuur en jeugdwerk faciliteert ontmoeting en kennismaking tussen verschillende generaties, doelgroepen en achtergronden. Door deze zaken te clusteren is het daarbij nog eens gemakkelijker om ze te voorzien van functioneel speelgroen, veilige aankomstroutes en andere faciliteiten. Om nog verder in te zetten op het bewegen en ontmoeten zijn experimenten in zowel de binnen- als buitenruimte cruciaal.

Onderdelen en dimensies

- Ongedefinieerde (on)verharde ruimte;
- Multifunctionele sportvelden;
- Avontuurlijke speeltuinen;
- Jeugd- en sportverenigingen;
- (Ondersteuning door jeugdwerking);
- Kinder-as;

Stakeholders

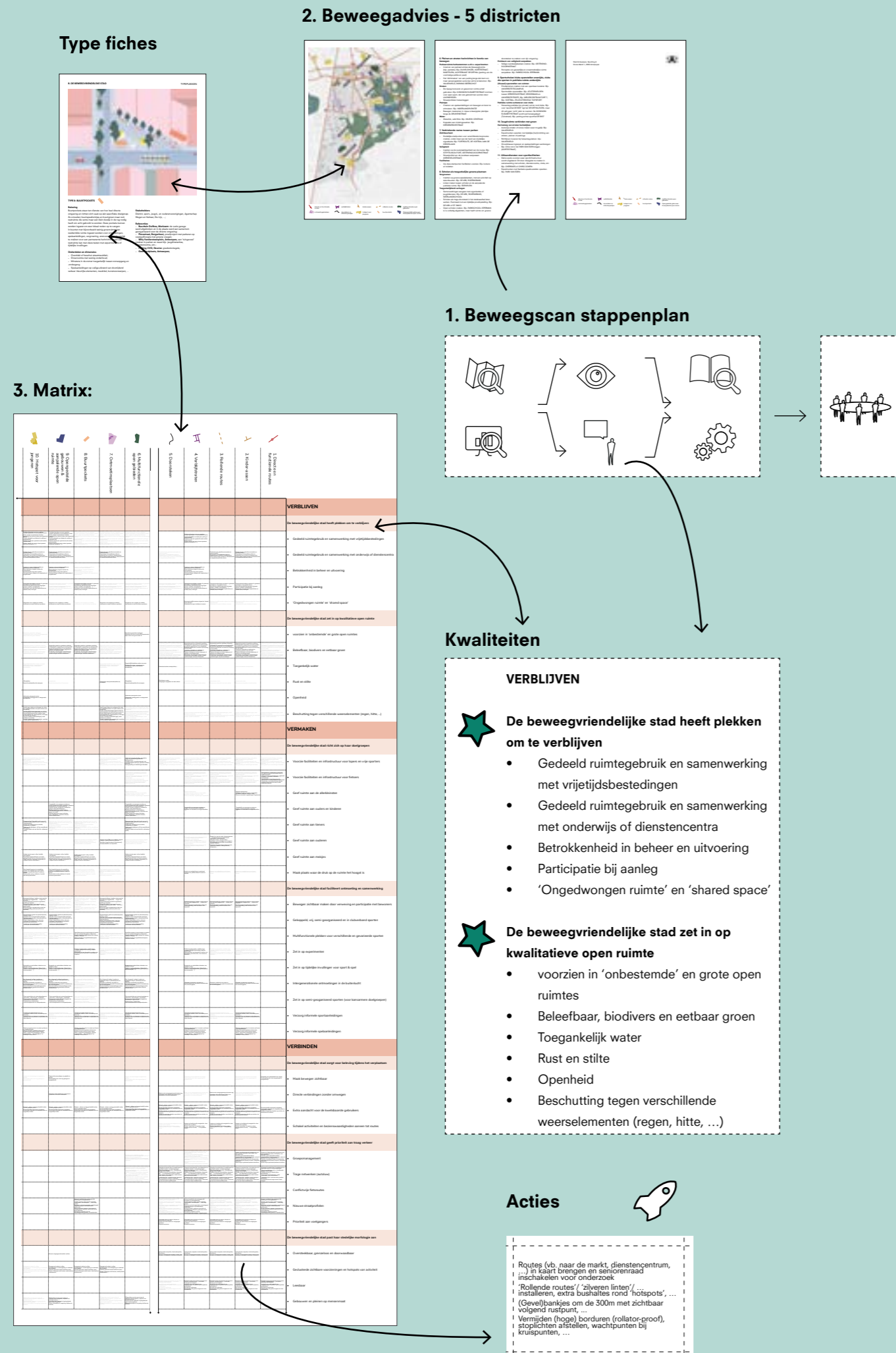
District, sport- en jeugdverenigingen, onderwijsinstellingen, cultuurinstellingen, ...;

Referenties

- **Majoor Maelfaitplein, Hoboken:** jeugdwerk en sport worden gecombineerd;
- **Wifi Hotspots, Merksem:** ontmoetingsplekken voor jongeren worden actief gestuurd door wifi te voorzien op bepaalde plekken;
- **Slachthuislaan, Dam:** oude buurtsporthal als plek waar jongeren samenkomen;
- **Lange Dijkstraat, Antwerpen Noord:** Skate-aanleidingen langs een fietsstraat;
- **Den Bell, Antwerpen:** Trappen om te ontmoeten, pleintjes om te babbelen, rolschaatsen, skaten;
- **Open Gym, Leuven:** urban fitness werd door bewoners op eigen initiatief met recupmateriaal in elkaar gestoken;
- **Dansende pleinen, Amsterdam:** Initiatieven op het raakvlak van beweging, dans en sport kunnen bijdragen aan (intergenerationele) ontmoetingen;

C. TOOLBOX EN IMPLEMENTATIE

1. Instrumentenkoffer
2. Roadmaps
3. Reflectie op implementatie

BEWEEGVRIENDELIJKE INSTRUMENTENKOFFER

De beweegscan is de vertaalslag tussen het theoretisch kader van de bewegvriendelijke stad en de praktische uitkomsten ervan onder de vorm van bewegadviezen. De scan bestaat uit een aantal tools. Deze tools kunnen afhankelijk van de opgave (bijv. een scan op wijkschaal of op schaal van een enkele straat) en kennis (wanneer er al dan niet al eerder een scan is uitgevoerd) op verschillende wijze worden gebruikt.

1. Beweegscan stappenplan

Voor het uitvoeren van een beweegscan op wijk-, district- of gemeenteniveau werd een begeleidend stappenplan opgemaakt. Het resultaat van deze scan is het bewegadvies, waarbij specifieke types van routes en plekken en bijhorende acties worden toegewezen op de kaart. Dit stappenplan is terug te vinden in bijlage D.1.

2. Bewegadvies - 5 districten

Als startpunt van dit onderzoek en ter illustratie van het product werd de beweegscan in vijf geselecteerde districten uitgevoerd. De uitkomsten zijn terug te vinden in vijf rapporten met daarin het bewegadvies voor elk van de districten. De bundels bestaan uit conclusies, ambities van de bewoners en districtsmedewerkers, bijhorende acties en een prioritaire toewijzing van routes en plekken. Deze resultaten zijn terug te vinden als bijlage D.3.

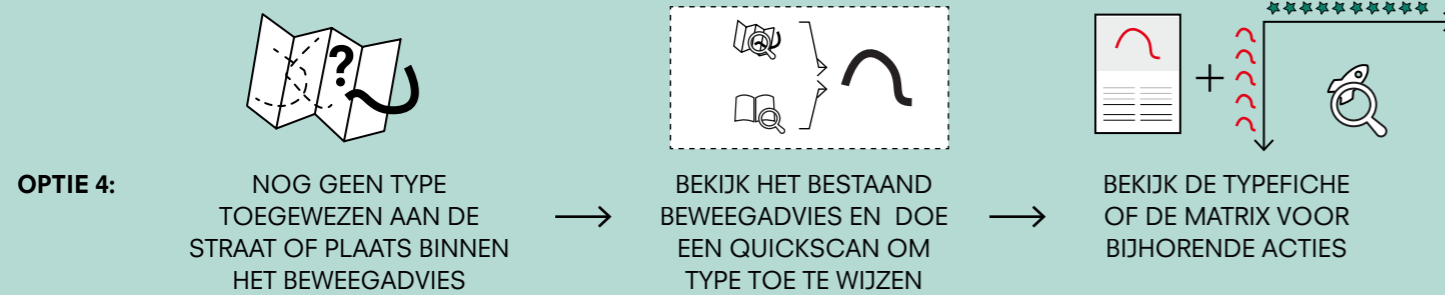
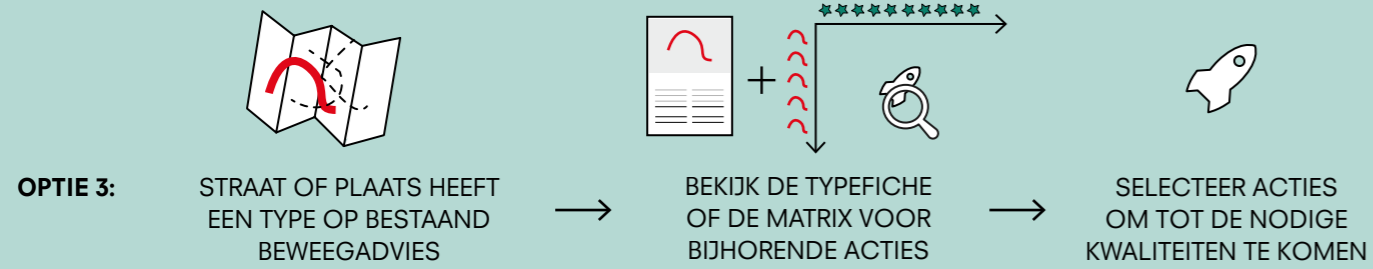
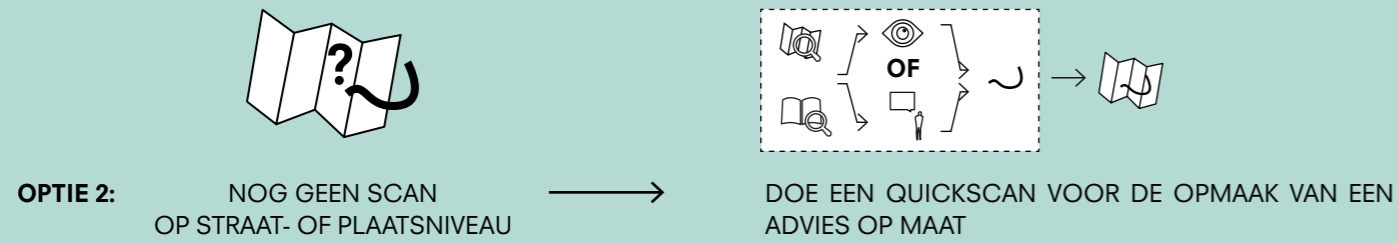
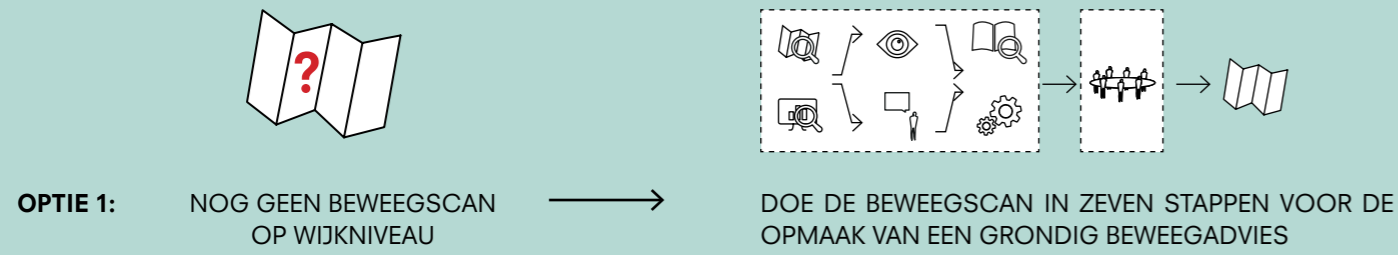
3. Matrix:

Het derde product, de matrix, brengt drie onderdelen van de beweegscan samen: de **typenfiches**, de **kwaliteiten** (beiden terug te vinden in hoofdstuk A) en **acties** (terug te vinden op de matrix zelf als bijlage D.2.).

Door de rijen en kolommen van de matrix te volgen, kunnen we per typefiche gaan kijken welke acties er mogelijk zijn om een bepaalde kwaliteit te bekomen. Zwarte acties geven uiteraard aan dat deze meer prioriteit hebben dan grijze.

Anderzijds kunnen we voor elke kwaliteit gaan kijken welke acties aanwezig zijn of ontbreken en hierdoor een type mede bepalen. Op de volgende pagina's lichten we het gebruik van de matrix verder toe.

“De beweegscan is de vertaalslag tussen het theoretisch kader van de bewegvriendelijke stad en de praktische uitvoering ervan onder de vorm van bewegadviezen”

ROADMAPS

De verschillende onderdelen van de toolbox kunnen op verschillende manieren worden toegepast. Om dit te duiden werden enkele roadmaps gemaakt om waarbij men door het volledige product gelooft wordt.

Werd er reeds een scan van uw wijk uitgevoerd?

	V	V
NEE >> Betreft het een project op wijkniveau ?	<p>> JA: voer een bewegscan uit. (OPTIE 1) (Zie bijlage D.1.)</p> <p>> NEEN: voer een quickscan uit. (OPTIE 2) Deze scan is een vereenvoudigde versie van de bewegscan (Zie bijlage D.1.)</p>	<p>JA >> bekijk de bestaande bewegadvieskaart. Werd er een type toegekend aan de plaats of straat?</p> <p>> JA: bekijk de typefiche en de matrix ter inspiratie (OPTIE 3).</p> <p>> NEEN: voer een quickscan uit op straat- of plaatsniveau, maar met de bestaande bewegscan bij de hand (OPTIE 4).</p>

IMPLEMENTATIE IN BESTAANDE ONTWERPLOGICA'S

De beweegscans in de ontwerp-project-flow

In langere stadsontwikkelingsprojecten (bijv. masterplannen, bouwblokprojecten of publieke ruimte trajecten met een verblijfsfunctie of specifieke conflicten) adviseren we om de beweegscan zo vroeg mogelijk in het proces uit te voeren.

Na de opstart van het project volgt een analysefase waarin een conceptdefinitie wordt opgemaakt. Binnen deze fase zou een beweegscan zijn plaats kunnen krijgen naast (of in) de leefbaarheidsscan. Zo kan ze beter worden opgenomen in de goedgekeurde projectdefinitie en uiteindelijk ook in het voor- en definitief ontwerp.

De beweegscan inschuiven in de procedure is slechts de eerste stap. Het geheel wordt pas echt waardevol wanneer er wordt gewaakt over de doorwerking van het advies in de realisatie van het project. Het beweegadvies staat namelijk naast een hele reeks andere adviezen, waartussen ontwerpers moeten schipperen en afwegen.

Daarom zetten we de beweegscans een zo breed mogelijke bril op. Het vervangt het speel- of mobiliteitsadvies niet, maar sluit zich erbij aan en versterkt het door andere sectoren mee te integreren in de methodiek.

Er is met de beweegscans getracht om het advies waar mogelijk te objectiveren door ze in een vast stramien te gieten en daarmee de legitimiteit en het gebruiksgemak ervan te vergroten.

Wij zijn als onderzoeksteam grote voorstander om de resultaten van deze scans mee op te nemen in de stedelijke GIS-lagen. Zo kan er verder op worden gebouwd, om tot een meer dekkende visie te komen die de kennis binnen de stad helpt uit te bouwen voor de komende jaren. Want als we willen dat bewegen een serieuze plek krijgt in onze publieke ruimte, zal ervoor gewerkt moeten worden.

“De beweegscan inschuiven in de procedure is een eerste stap. Daarnaast moet er gewaakt worden over de doorwerking van het advies in de rest van het project”

In januari 2020 werd een extra reflectiemoment ingelast om verder door te denken op de beweegscans en hun implementatie. Er werden geen beslissingen genomen, maar er werd wel gekeken naar de verdere mogelijkheden. De rest van dit hoofdstuk bestaat uit quotes en uitspraken die de inhoud van dit reflectiemoment duiden.

Eerste vervolgstappen

*‘Voor implementatie kunnen we best **de scan in het schepencollege brengen** om ze voor te stellen. Als ze daar ter kennisname wordt genomen, kan er verder geëxperimenteerd worden met de beweegadviezen.’*

*‘We moeten nu beginnen met **politieke medestanders** te zoeken om de eerste implementaties te doen. Daarna kunnen we verder dromen.’*

*‘Als mogelijke **testcases** voor de beweegscan kunnen de masterplannen rond Kerkomgeving Ekeren en Scheldeboorden Linkeroever als onderwerp worden genomen. In de omgeving van ‘t Dokske in Merksem kan gekeken worden hoe beweegadvies vertaalt kan worden naar een bestek of hoe we dit duidelijk en compact in een projectdefinitie aangeven.’*

Over gebruik

*‘De kwaliteit van de beweegscan zit hem op wijkniveau. Willen we dan per masterproject werken of gaan we systematisch per wijk alle districten af? Dit laatste lijkt weinig haalbaar. Het zal sowieso een **groeïend geheel** vormen dat doorheen de jaren aangroeit tot een gebiedsdekkende kaart.’*

*‘Wat doe je als een straat nog niet bekeken is? Dan is er een **quick-scan voorzien om zeer summier advies te geven**. Omdat er per jaar zo veel van deze kleine straten worden aangepakt, blijft de vraag of de sportdienst zich blijvend hierop kan organiseren.’*

*‘Het voordeel van de beweegscan is dat ze **op een breder niveau kijkt naar een buurt**, ook al is de aanleg tot een specifieke straat beperkt.’*

‘Voor grotere en complexe projecten loont het om een aparte scan uit te voeren.’

Bewegen als topic op de agenda zetten

*‘Vandaag de dag hebben we geen houvast om vanuit bewegen handvaten te geven. De kracht van de beweegscan is dat ze **vanuit een gedragen kader** objectiever advies geeft met een duidelijke methodiek. Dit verhoogt de slagkracht van het advies.’*

*‘Er kan dus op twee niveaus verder worden gewerkt. Door tijdens het proces **de methodiek te blijven herhalen en verder toe te passen**, zal het pakket aan kennis en daarmee de relevantie van de scan groeien. Anderzijds biedt de scan **een kapstok om het advies en participatie errond te funderen** en binnen te brengen bij het bestuur.’*

*‘Eigenlijk zou het interessant zijn moesten beweegscans en hun **adviezen mee de meerjarenplannen van districten vormgeven**. Nu volgt de scan de planning, en dat is ok voor grote plannen en vernieuwingen, maar voor het kleinste niveau, de losse straten en pleintjes, zou een beweegscan meer kunnen bepalen.’*

*‘Het blijft wel belangrijk dat de **sportdienst dit verhaal uitdraagt** en het dus opstelt, uploadt en verspreidt om zo het verhaal in handen te houden.’*

*‘We horen enkel de verhalen van klagende bewoners vooraf. Eigenlijk zouden we ook een **scan moeten doen achteraf** om te zien of het nu verbeterd is. En dan daar mee uitpakken.’*

Inhoudelijke bemerkingen

*‘Een andere kwaliteit is dat deze scan **specifiek advies geeft over voetgangers**, in tegenstelling tot het mobiliteitsadvies, dat vaak heel algemene uitspraken deed over actieve weggebruikers.’*

*‘De scan **integreert in zijn methodiek verschillende beleidsdomeinen**, maar vervangt hun adviezen niet. Vandaag is er ook niemand die het programma van eisen integraal op tafel legt en de vraag is of je ooit tot een goed ontwerp komt als je aan iedereen zomaar een advies geeft. Willen we dus meer toewerken naar overschrijdend en geïntegreerd advies (zoals jeugd en sport nu al soms doen) of is het juist aan de ontwerper om hierin keuzes te maken?’*

Uitvoerders

*‘De beweegscan is een instrument om **vanuit sport advies te kunnen geven aan ontwerpers** en ze kan door zowel de sportdienst als door lokale districtsactoren, zoals jeugdconsulenten of sportantennes, worden gebruikt. Districten zijn zelf vragende partij om meer in dit soort trajecten betrokken te worden.’*

*‘Een ander argument om het samen te doen, is dat we nog veel **meer van elkaar kunnen leren**. Eigenlijk zouden ook de districten onderling hun experimenten met jeugd en sport moeten kunnen delen. Een soort van lerend netwerk voor ‘zachtere’ diensten op maat van de stad.’*

*‘Wat is de **workload** in het karteren? Door snelle links en voorbereide vragen wordt deze zoveel mogelijk beperkt, maar met een breed thema blijft het een lijvige scan. Andere manieren om dit op te vangen is om de vragen bijvoorbeeld mee in te bouwen in bestaande bevragingen of om via de bestekken partners en externen zelf te laten inbrengen.’*

*‘Vandaag wordt **sport niet betrokken bij de snelle heraanleg** van een gewone straat. Met een uitvoerbare quick-scan kan er sneller, en dus meer, advies gegeven worden.’*

*‘Vanuit ontwerp wordt aangegeven dat het soms ook voor de **ontwerper zelf interessant kan zijn om mee te observeren** en mee te stappen in de methodiek. Maar er moet wel worden opgepast, omdat een ontwerper al vaak met een zekere bril of gekleurde aannames in zo’n proces stapt.’*

*‘Wat is de **connectie met de algemene bevraging rondes** van bijvoorbeeld jeugd en kunnen deze samen uitgevoerd worden?’*

*We zouden ook verder kunnen denken om de **beweegscan in de projectdefinitie te gieten van externe ontwerptrajecten**. Dit hoeft zeker niet altijd, want ook de stadsdiensten zouden deze scan in de vingers moeten houden, maar het zou in complexe trajecten een meerwaarde zijn als de ontwerper mee een beweegscan uitvoert.’*

D. BIJLAGES

1. De beweegscan stappenplan
2. Typeruimtes & kwaliteiten-matrix
3. De beweegadviezen - 5 districten

BEWEEGSCAN OM TEKORTKOMINGEN TE VINDEN**Beweegscan op wijkniveau**

De beweegscan is de tool die gebruikt wordt om een beweegadvies op maat van de wijk, het district of de gemeente te formuleren. Ze scant routes en plekken vanuit hun functie als verbinder, verblijfsplek en vermaker. Ze kijkt naar doelgroepgerichte plekken met een centrumfunctie en hun vlotte en veilige bereikbaarheid voor de actieve weggebruiker. Elke specifieke beweegvriendelijke route maakt deel uit van een grotere tekening en een groter verhaal op wijk-, district- of gemeenteniveau. Idealiter vindt de scan dus ook plaats op deze grotere schaal.

De scan bestaat uit 7 stappen, die in het beste geval allemaal worden overlopen. Toch kan, afhankelijk van de aanwezige kennis of informatie, een selectie aan stappen al een goed genoeg beeld geven van de wijk om een waardig beweegadvies te formuleren. De meest noodzakelijke stappen die volgens het studieteam wel best steeds worden uitgevoerd staan hieronder in het vet gedrukt:

STAP 1. Opmaak basiskaart

STAP 2. Kwantitatieve data-analyse

(en/of)

STAP 3. Terreinbezoek - observaties

(en/of)

STAP 4. Terreinbezoek - interviews

STAP 5. Verwerking beweegscan**STAP 6. Analyse beleidsdocumenten**STAP 7. workshop
(eventueel)**Quickscan op straat of pleinniveau**

We zijn ons bewust dat het beweegvriendelijker maken van een specifieke route of plek ook een bijdrage kan bieden op micro schaal. Daarom ontwierpen we een snelle quickscan, die zich richt tot de heraanleg van een route of plek voor een wijk waar (nog) geen beweegscan op wijkniveau werd uitgevoerd. De quickscan is een snelle uitvoering van een aantal stappen van de beweegscan, hieronder worden een aantal stappen geformuleerd, maar het staat je vrij om zelf een selectie van de beweegscan samen te stellen voor de uitvoer van de quickscan op straat- of pleinniveau.

(1) Snelle kaart en omgevingsanalyse

(Selectie stap 1 – 4 beweegscan)

Bekijk de directe omgeving van de straat en scan aanpalende routes (let op actieve en autoluwe zones, ov-knooppunten, ...), plekken of hotspots (voor ouderen, jongeren en tieners), infrastructuur en groen. Hoe kunnen deze punten versterkt worden door de betreffende heraanleg?

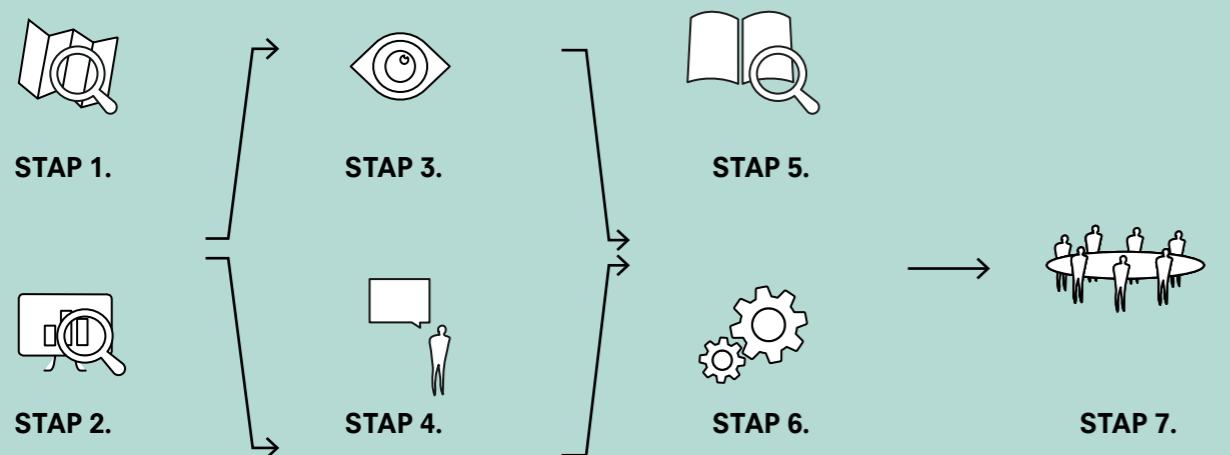
(2) Bekijk de ambities van het district

(verkorte versie stap 6 beweegscan)

Stel de vraag: Hoe kan het project enkele ambities van het district realiseren?

(3) Verwerking beweegscan

Ken aan de hand van voorgaande stappen een type toe aan de straat of wijk die heraangelegd wordt. Met behulp van de matrix kunnen acties worden bepaald voor de heraanleg van de route of plek in kwestie.

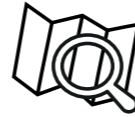

VOORTRAJECT

TERREINBEZOEK

VERWERKING
TERREINBEZOEKOPMAAK
BEWEEGADVIES

“De beweegscan is de tool die gebruikt wordt om een beweegadvies op maat van de wijk, het district of de gemeente te formuleren”

STAP 1. OPMAAK BASISKAART

Een goede basiskaart is cruciaal als onderlegger voor het gebruik van de scan. Om overzicht te kunnen houden werd een selectie gemaakt van lagen die de activiteit in een wijk het best weergeven.

De opmaak van de kaart is een eerste verkenning van het gebied. Het helpt drukke plaatsen met veel activiteiten en routes, die reeds gericht zijn op de actieve weggebruiker, te situeren. Daarbij kan er kan waargenomen worden of actieve en trage routes al dan niet verbonden zijn met elkaar. Deze kaart dient verder ter voorbereiding op het veldwerk (Stap 3 en 4). Aan de hand hiervan worden de eerste straten en clusters voor observaties en interviews bepaald.

Alle kaartlagen zijn (tenzij anders aangegeven) te downloaden via het open dataportaal van de Stad Antwerpen (portaal-stadantwerpen.opendata.arcgis.com) en te raadplegen via de stadlagen (antwerpen.be/nl/stadsplan/stadslagen).

De kaartlagen kunnen opgedeeld worden in routes, plekken, infrastructuur en groen:

Routes

Deze lagen geven routes weer die gericht zijn op de actieve weggebruiker:

1. Actieve routes
2. Vervoer
3. Autoluwe zones

Plekken

Deze lagen geven de verblijfs- en activiteiten plekken weer van:

1. Ouderen
2. Kinderen
3. Tiensers
4. Sporters

Infrastructuur

Deze lagen geven objecten of infrastructuur weer die bewegen en verblijven in de openbare ruimte aanmoedigen en aangenaam maken:

1. Objecten: Drinkfontein, speelobjecten, zitbanken, buurtfietsenstalling, toiletten

Groen

Deze lagen geven de groene plaatsen in de wijk weer:

1. Groen op verschillende schalen en met verschillende functies

LEGENDE BASISKAART

ROUTES:

1. ACTIEVE ROUTES
  - [Aanbevolen fietsroutes en bovenlokaal fietsroutenetwerk](#)
  - [Loopparcours en loopverbindingroutes](#)
  - [Trage wegen en doorsteken](#)

2. VERVOER

- [Tramlijnen en tramhaltes](#)
- [Buslijnen en bushaltes](#)
- [Velo stations](#)
- [Treinstation](#)

3. AUTOLUWE ZONE

- Zone 30
- Woonerven (20 km/u)
- Fietsstraten
- Pleinen

PLEKKEN VOOR:

1. OUDEREN

- [Dagverzorgingscentra en dienstencentra](#)
- [Woonzorgcentra](#)
- [Serviceflats](#)
- [Ziekenhuis](#)
- [Cultuurvoorzieningen \(bib, cultuurcentrum, theater, ...\)](#)
- [Handelsvoorzieningen \(bakker, apotheek, slager, bank, markt,...\)](#)

2. KINDEREN

- [Kinderopvang en het Huis van het Kind](#)
- [Basisscholen](#)
- [Verharde speelplekken \(speelpleinen, -tuinen en -terreinen\)](#)
- [Groene speelplekken \(speelbos, natuurlijke speel terreinen, ...\)](#)

3. TIENERS

- [Jeugdverenigingen, jeugdcentra en jeugdwerking](#)
- [Feest, fuif en repetitieruimtes](#)
- [Secundair](#)
- [Hoger onderwijs en DKO](#)

4. SPORTERS

- [Sporthal en sportterreinen](#)
- [Zwembad](#)
- [Buurtsportterrein](#)
- [Skateparken](#)

OBJECTEN

- [Drinkfontein](#)
- [Speelobjecten](#)
- [Zitbanken](#)
- [Buurtfietsenstalling](#)
- [Toiletten](#)

GROEN

- [Park](#)
- [Functie groen \(begraafplaats, hondenzone, samentuinen, ...\)](#)
- [Ontoegankelijk groen](#)
- [Water](#)

STAP 2. KWANTITATIEVE DATA-ANALYSE

Deze en volgende stappen van de beweegscan worden gestructureerd aan de hand van de kwaliteiten van de beweegvriendelijke stad, namelijk de drie hoofdlijnen – verblijven, vermaken en verbinden – en hun subcategorieën. Om kenmerken en pijnpunten van de wijk te begrijpen raadplegen we in deze stap databanken die ons een analyse van de wijk kan geven, zoals bijv. ‘stad in cijfers’. Om deze stap te vereenvoudigen, geven we reeds de hyperlinks tussen de onlinedata en kwaliteiten mee.

AANPAK

Bekijk waar mogelijk de hyperlinks horende bij de gegeven kwaliteiten

Probeer steeds op zo’n klein mogelijke korrel te kijken (buurt < wijk < stadsdeel) en vergelijk jouw wijk met:

1. Het stadsgemiddelde
2. De omliggende buurten
3. Het streefcijfer (indien gekend)

VERWERKING

Tabel

Schrijf de meest opvallende conclusies neer in de tabel en geef deze extra aandacht in de volgende stap. In de data komen reeds tekortkomingen op wijkniveau naar boven die kunnen helpen om conclusies vorm te geven en de focus voor de wijk te bepalen.

Stellingen

Maak een drietal stellingen op aan de hand van opvallende cijfers die naar boven komen. Deze kunnen tijdens het veldwerk worden afgetoetst.

STELLINGEN	
1. Stelling 1:	....
2. Stelling 2:	....
3. Stelling 3:	....

DE BEWEEG-VRIENDELIJKE STAD...

VERBLIJVEN	
	+ .....
	0 .....
... heeft plekken om te verblijven	- .....
	+ .....
	0 .....
... zet in op kwalitatieve open ruimte	- .....
VERMAKEN	
	+ .....
	0 .....
... richt zich op haar doelgroepen	- .....
	+ .....
	0 .....
... faciliteert ontmoeting en samenwerking	- .....
VERBINDEN	
	+ .....
	0 .....
... zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen	- .....
	+ .....
	0 .....
... geeft prioriteit aan traag verkeer	- .....
	+ .....
	0 .....
... past haar stedelijke morfologie aan	- .....

VERBLIJVEN

Informatie te vinden op ‘[Stad in Cijfers](#)’ via volgende zoektermen

De beweegvriendelijke stad heeft plekken om te verblijven

- Tevredenheid over speelvoorzieningen
- Inwoners < 5 min te voet van buurtsportterrein
- Inwoners < 20 min te voet van groen
- Oppervlakte gebruiksgroen per inwoner

De beweegvriendelijke stad zet in op kwalitatieve open ruimte

- Bomen per ha straat en plein
- Inwoners < 2 min te voet van gebruiksgroen
- Inwoners tevreden over ‘voldoende groen’
- Onverharde ruimte in straten en pleinen
- Open ruimte voorzieningen per 10.000 inwoners

VERMAKEN

De beweegvriendelijke stad richt zich op haar doelgroepen

- Haalt de beweegnorm
- Inwoners < 5min te voet van velostation
- Inwoners < 2min te voet van buurtfietsenstalling
- Dichtheid
- 0 tem 11 j. < 2-5 min. te voet van speelterrein
- Min 12-jarigen kunnen veilig spelen in mijn buurt
- Dichtheid 12 tem 17 jarigen (jongerendichtheid)
- Modal split woon-schoolverkeer
- Dichtheid 65plus (seniorendichtheid)
- Woondichtheid
- Percentage publiek ruimte
- Speelruimte

De beweegvriendelijke stad faciliteert ontmoeting en samenwerking

- Inwoners < 20 min te voet van sporthal

VERBINDEN

De beweegvriendelijke stad zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen

- Wegknooppunten
- Kinderen (<12) kunnen zich zelfstandig verplaatsen in de buurt
- Modal split-vrije tijd

De beweegvriendelijke stad zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen

- Modal split woon-werkverkeer
- Modal split woon-schoolverkeer
- Trage wegendichtheid
- Veilig verplaatsen met de fiets of te voet in stad
- Gemiddelde snelheid
- Veilig verplaatsen met de fiets of te voet in stad
- Halte

De beweegvriendelijke stad past haar stedelijke morfologie aan

- Wegknooppunten per km²
- Aantal bebouwde voorzieningen per 10.000 inwoners
- Inwoners < 5 min te voet van buurtvoorzieningen
- Inwoners tevreden ‘straten en pleinen mooi aangelegd’
- Oppervlakte (her)aangelegde straten en pleinen
- Gemiddelde wegbreedte

D. BIJLAGES

STAP 3. TERREINBEZOEK - OBSERVATIES

Het observeren en ervaren van een terrein vanuit specifieke invalshoeken is een goede oefening om eerste conclusies op te maken. Ontbrekende kwaliteiten zullen de aanzet vormen voor het beweegadvies. De observaties worden begeleid door twee observatietools en op twee manieren verwerkt:

AANPAK OBSERVATIE

Basiskaart

De hotspots, parken, pleinen, ... die werden aangeduid in Stap 1 zijn de plaatsen waar de eerste observaties zullen plaatsvinden.

Indicatieve vragenlijst

De indicatieve vragenlijst dient als hulpmiddel om een route of plek gericht te observeren vanuit de kwaliteiten van de beweegvriendelijke stad. Afhankelijk van de locatie van de observatie kan er gekozen worden om te focussen op de vragen gelinkt aan Verblijven, Vermaken of Verbinden.

VERWERKING

Kaart

De basiskaart is meteen ook de onderlegger waarop de geobserveerde activiteiten en probleemzones worden aangeduid.

Tabel

De indicatieve vragenlijst wordt vergezeld door een tabel waarop kwaliteiten (+) en tekortkomingen (-) kunnen worden ingevuld.

Kaart uit het veldwerk, vb. Beweegadvies Wilrijk

STAPPENPLAN

DE BEWEEG-VRIENDELIJKE STAD...	
VERBLIJVEN	
	+ ....
	0 ....
... heeft plekken om te verblijven	- ....
	+ ....
	0 ....
... zet in op kwalitatieve open ruimte	- ....
VERMAKEN	
	+ ....
	0 ....
... richt zich op haar doelgroepen	- ....
	+ ....
	0 ....
... faciliteert ontmoeting en samenwerking	- ....
VERBINDEN	
	+ ....
	0 ....
... zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen	- ....
	+ ....
	0 ....
... geeft prioriteit aan traag verkeer	- ....
	+ ....
	0 ....
... past haar stedelijke morfologie aan	- ....

OBSERVATIES

VERBLIJVEN

De beweegvriendelijke stad heeft plekken om te verblijven

Welke (semi-/tijdelijke) publieke binnen of buitenruimte worden intensief gebruikt als verblijfsplek? Waar is er een specifiek gebrek in de wijk aan verblijfsruimte?

+ Bijv. plein/straathoek/opengestelde gebouwen (Bijv. Sporthal, ...)/opengestelde buitenruimtes (bijv. speelplaats, sportveld, ...)/ongedwongen of onbestemde ruimte/ ...

Wordt gebruikt door kinderen/tieners/volwassenen/senioren/...

Om te praten/lezen/sporten/ ...

- Bijv. tieners hebben geen ruimte om skaten in de ... buurt.

De beweegvriendelijke stad zet in op kwalitatieve open ruimte

Welke plekken bieden kwaliteitsvolle open ruimte? Waar is er een gebrek?

+ Bijv. ... park/plein/straathoek/ ... heeft toegankelijk groen/natuur/water/rust/stilte/infrastructuur/overdekking/...

- Bijv. ... het groen bij de ... is niet toegankelijk.

VERMAKEN

De beweegvriendelijke stad richt zich op haar doelgroepen

Welke plekken worden intensief gebruikt door een specifieke doelgroep? Zijn er doelgroepen die geen specifieke plek hebben in het publiek domein?

+ Bijv. Sportplekken voor senioren/looproutes voor volwassenen/speelpleinen voor kinderen/hangplekken voor tieners of senioren/...

- Bijv. Senioren hebben geen samenkomstplek in de .... buurt.

De beweegvriendelijke stad faciliteert ontmoeting en samenwerking

Op welke plaatsen staat ontmoeten centraal? Waar is er een positief onverwacht gebruik van de ruimte? Waar is ontmoeten in de publieke ruimte moeilijk?

+ Bijv. Verschillende soorten sportmogelijkheden/Generatie overschrijdende pleinen/...

+ Bijv. Skaters op trappen/ sportoefeningen op bankjes/...

- Bijv. Straat ... heeft weinig straathoekpleintjes voor zijn bewoners.

VERBINDEN

De beweegvriendelijke stad zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen

Op welke routes valt er veel te beleven? Waar is er een gebrek aan beleving?

+ Bijv. route ... passeert langs handelszaken/ speeltuinen/ kunst/ ...

- Bijv. Blinde muren/leegstaande panden/weinig groen/geen speelaanleidingen/ ...

De beweegvriendelijke stad geeft prioriteit aan traag verkeer

Waar kan de actieve weggebruiker zich moeiteloos een weg banen door de publieke ruimte? Waar bevinden zich de pijnpunten voor de actieve weggebruiker?

+ Bijv. Autoluwe zones/geen drempels/aangesloten looplijnen/ ...

- Bijv. wisselplekken tussen vervoersmodi/hindernissen/bottlenecks/...

Waar is er voldoende ruimte voor trage vervoersmodi te stationeren?

+ Bijv. fietsstallingen/ step-drop-plekken/ velo-punten/ ...

De beweegvriendelijke stad past haar stedelijke morfologie aan

Waar is de beweegvriendelijke stad op maat van de actieve weggebruiker? Waar is dit niet het geval?

- Bijv. Conflictsituaties tussen auto's, fietsers, steps en voetgangers/ zwaar verkeer/voetganger moet veel omwegen/ onveilig gevoel/...

DUID BENOEMDE ACTIVITEITEN EN PROBLEEMZONES AAN OP DE KAART EN SCHRIJF DE HOOFDLIJNEN IN DE TABEL. ZIE JE TERUGKOMENDE TENDENSEN?

D. BIJLAGES

STAP 4. TERREINBEZOEK - INTERVIEWS

Het is van belang naast observaties op specifieke plaatsen in de wijk ook interviews af te nemen om de ervaringen, belevingen en belemmeringen van dagelijkse gebruikers van de wijk te verzamelen. Routes en plekken kunnen namelijk dagelijks gebruikt worden voor verschillende doeleinden (woonwerk-verkeer, woon-school verkeer en het ervaren of beleven van buitenruimtes, ...). Het micro-interview is dusdanig ontwikkeld als aanvulling op de observaties. Ook de interviews worden begeleid door twee tools en op twee manieren verwerkt:

AANPAK INTERVIEW

Basiskaart

De hotspots, parken, pleinen, ... die werden aangeduid in Stap 1 zijn de plaatsen waar de interviews zullen plaatsvinden.

Korte vragenlijst

Het micro-interview peilt in 7 vragen, gelinkt aan de kwaliteiten van de beweegvriendelijke stad, naar de activiteiten die de geïnterviewde onderneemt in zijn vrije tijd en naar de plekken die het frequentst gebruikt en bezocht worden. Daarnaast vraagt het naar mogelijke beperkingen en verbeteringen. De microsurvey kan aangepast en uitgebreid worden naar eigen creativiteit, maar moet vooral af te nemen zijn in een kort in-situ gesprek. Afhankelijk van de locatie van het interview kan er gekozen worden om te focussen op de vragen gelinkt aan Verblijven, Vermaken of Verbinden.

Stellingen

Toets de stellingen opgemaakt in stap 2 af aan de geïnterviewde.

VERWERKING

Kaart

De basiskaart wordt ook gebruikt als onderlegger waarop de antwoorden uit de interviews worden aangeduid.

Tabel

De korte vragenlijst wordt opnieuw vergezeld met een tabel waarop kwaliteiten (+) en tekortkomingen (-) kunnen worden ingevuld.

Kaart uit het veldwerk, vb. Beweegadvies Wilrijk

STAPPENPLAN

DE BEWEEG-VRIENDELIJKE STAD...	
VERBLIJVEN	
	+ .....
	0 .....
... heeft plekken om te verblijven	- .....
	+ .....
	0 .....
... zet in op kwalitatieve open ruimte	- .....
VERMAKEN	
	+ .....
	0 .....
... richt zich op haar doelgroepen	- .....
	+ .....
	0 .....
... faciliteert ontmoeting en samenwerking	- .....
VERBINDEN	
	+ .....
	0 .....
... zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen	- .....
	+ .....
	0 .....
... geeft prioriteit aan traag verkeer	- .....
	+ .....
	0 .....
... past haar stedelijke morfologie aan	- .....

INTERVIEWS

Locatie: .....
 Activiteit: .....
 Doelgroep: kind - tiener - ouder van ..... - senior - loper - fietser - andere: .....

VERBLIJVEN

De beweegvriendelijke stad heeft plekken om te verblijven

Wat is, naar jouw mening, de populairste plek in de buurt waar mensen naartoe komen om te bewegen? Welke activiteiten worden er gedaan?

Zijn hier in de buurt plaatsen waar je graag meer gebruik van had gemaakt? Wat houd je tegen om deze vandaag te benutten?

De beweegvriendelijke stad zet in op kwalitatieve open ruimte

Wat zijn volgens jou de grootste troeven van deze buurt?

Vind je de ruimte geschikt voor jouw activiteit?

VERMAKEN

De beweegvriendelijke stad richt zich op haar doelgroepen

Welke vormen van bewegen zijn voor jouw doelgroep het populairst? Vind je hiervoor voldoende aangepaste ruimte?

Op welke doelgroepen moet volgens u nog verder worden ingezet?

De beweegvriendelijke stad faciliteert ontmoeting en samenwerking

Zou u deze wijk beschrijven als een sociale buurt?

Kom je tijdens je activiteiten soms bekende of nieuwe mensen tegen?

VERBINDEN

De beweegvriendelijke stad zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen

Heb je het gevoel dat er in je eigen wijk veel gefietst en gewandeld wordt? Waaraan merk je dit?

Vind je dit een aangename buurt voor kinderen en senioren om te bewegen?

De beweegvriendelijke stad geeft prioriteit aan traag verkeer

Zou u deze wijk beschrijven als een veilige omgeving?

Zijn er plekken in de buurt die je vermijdt tijdens het wandelen en het fietsen? En waarom?

De beweegvriendelijke stad past haar stedelijke morfologie aan

Vind je dat de stad zich genoeg aanpast aan de actieve weggebruiker?

Als je alles zelf mocht beslissen, hoe zou je de ruimte inrichten?

DUID BENOEMDE ACTIVITEITEN EN PROBLEEMZONES AAN OP KAART EN SCHRIJF DE HOOFDLIJNEN IN DE TABEL. ZIE JE TERUGKOMENDE TENDENSEN?

STAP 5. ANALYSE BELEIDSDOCUMENTEN

Omdat heel wat uitdagingen reeds gekend zijn, helpt een analyse van bestaande beleidsdocumenten bij het scherpstellen van de ambities. Deze documenten geven een aanvullend beeld van waar het district naartoe werkt en hoe de actieve of beweegvriendelijke wijk hier zijn rol in kan opnemen.

Kaart

In deze stap worden de straten en plaatsen die reeds werden opgenomen in andere plannen van het district of die op de agenda staan voor een herontwikkeling op de basis kaart aangeduid. Deze kunnen dan worden afgetoetst aan de straten en plaatsen die werden aangeduid op de veldwerkkart (observaties en interviews).

Tabel

De hoofdpunten uit de beleidsdocumenten kunnen in de tabel worden gelinkt aan de kwaliteiten van de beweegvriendelijke stad.

Deze stap is van groot belang omdat het de beweegvriendelijke stad sneller in werking kan laten treden. Door het beweegadvies af te stemmen en aan te laten takken aan bestaande beleidsdocumenten kunnen de gewenste kwaliteiten sneller tot uitvoering komen.

DE BEWEEG-VRIENDELIJKE STAD...

VERBLIJVEN	
	+ .....
	0 .....
	- .....
... heeft plekken om te verblijven	.....
	+ .....
	0 .....
	- .....
... zet in op kwalitatieve open ruimte	.....
VERMAKEN	
	+ .....
	0 .....
	- .....
... richt zich op haar doelgroepen	.....
	+ .....
	0 .....
	- .....
... faciliteert ontmoeting en samenwerking	.....
VERBINDEN	
	+ .....
	0 .....
	- .....
... zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen	.....
	+ .....
	0 .....
	- .....
... geeft prioriteit aan traag verkeer	.....
	+ .....
	0 .....
	- .....
... past haar stedelijke morfologie aan	.....

BELEIDSDOCUMENTEN

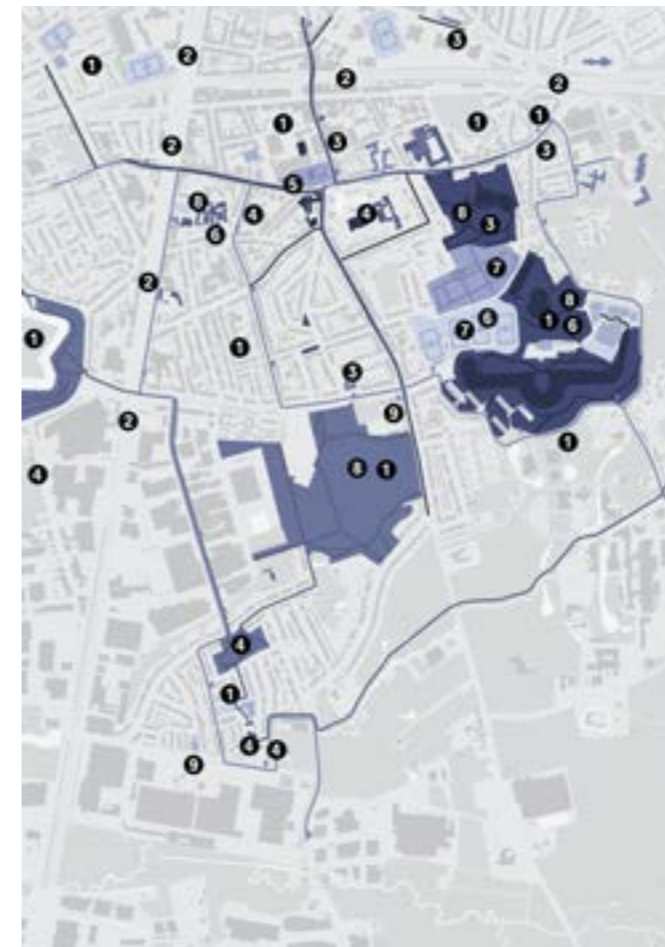
Te bekijken beleidsdocumenten

- Kinder-assen uit speelweefselplannen
- Meerjarenplanning van het district
- Bestuursakkoord van het district
- Uitdagingen waterplan & klimaatadaptatieplan
- Antwerpen morgen
- Barrières uit de groenplannen

Eventueel ook te bekijken

- Adviezen uit bankenplan
- Andere elementen uit het stedelijk groenplan
- Klimaatplan Antwerpen
- Ruimtelijk structuurplan Antwerpen
- Mobiliteitsplan
- Bestaande bewegescans

Vergelijking veldwerk kaart (Stap 3 en 4) en de kaart opgemaakt aan de hand van de beleidsdocumenten:

Kaart met conclusies uit het veldwerk, vb. Beweegadvies Wilrijk

Kaart met conclusies uit de beleidsdocumenten, vb. Beweegadvies Wilrijk

STAP 6. VERWERKING BEWEEGSCAN

De resultaten van voorgaande stappen kunnen leiden tot gerichte punten om de beweegvriendelijkheid van het district te bevorderen. Daartoe formuleren we zowel specifieke bevindingen (de prioritaire conclusies) als een aantal aanbevelingen (de ambities en het beweegadvies).

Conclusies

De voorgaande stappen uit de bewegescan worden samengebracht door de verschillende tabellen naast elkaar te plaatsen. Hieruit kunnen een 8-tal prioritaire (of terugkomende) conclusies worden bepaald op het niveau van de wijk of het district.

Ambities

Om met deze conclusies aan de slag te kunnen moeten ze vertaald worden naar ambities. Een conclusie is veelal een knelpunt, een ambitie of een wensrichting. Indien er een workshop gepland staat (zie stap 7) kunnen deze hier samen met ambtenaren van verschillende departementen geformuleerd worden.

Beweegadvies

De ambities worden geconcretiseerd door het toewijzen van de gewenste types van routes en plekken op de kaart (zie mogelijke types onder puntje A.4.). Het toewijzen van de types aan een specifieke straat of plek gebeurt aan de hand van de conclusies uit het veldwerk (Stap 3. Observaties en Stap 4. Interviews) en de analyse van de beleidsdocumenten (Stap 5). Straten waar reeds een heraanleg gepland staat krijgen hier prioriteit, omdat deze het doorvoeren van de beweegvriendelijke stad kunnen versnellen. Door het op elkaar leggen van de verschillende lagen ontstaat er een beweegvriendelijke districtkaart die focust op enkele prioritaire routes en plekken voor de actieve weggebruiker.

Uitrollen beweegadvies

Het beweegadvies op wijk- of districts niveau kan doorgevoerd worden aan de hand van de stappen die beschreven staan in (B.) Toolbox en Implementatie (zie roadmap bewegescan).

VB. AMBITIES WILRIJK:

1. Routes voor senioren op verschillende schalen
2. De verblijfskwaliteit in de omgeving van dienstencentra verbeteren
3. Aantrekkelijke poorten die doorlopen in het stadsweefsel
4. Het loskoppelen van verschillende verkeersmodi
5. De omgevingskwaliteit en het flexibel inzetten van de Bist 6
6. Pleinen en straten herinrichten in functie van bewegen
7. Verbindende routes tussen parken
8. Scholen als toegankelijke groene plaatsen
9. Sportscholen/clubs openstellen enerzijds, clubs die sporten in publieke ruimte anderzijds
10. Jeugdruimte verbinden met groen

AMBITIES

- AMBITIE 1
- AMBITIE 2
- AMBITIE 3
- AMBITIE 4
- AMBITIE 5
- AMBITIE 6
- AMBITIE 7
- AMBITIE 8

Beweegadvieskaart, vb. Beweegadvies Wilrijk

DE BEWEEG-VRIENDELIJKE STAD...					PRIORITAIRE CONCLUSIES
VERBLIJVEN					.....
...	+	+	+	+	.....
0	0	0	0	0	.....
... heeft plekken om te verblijven	-	-	-	-	.....
...	+	+	+	+	.....
0	0	0	0	0	.....
... zet in op kwalitatieve open ruimte	-	-	-	-	.....
VERMAKEN					.....
...	+	+	+	+	.....
0	0	0	0	0	.....
... richt zich op haar doelgroepen	-	-	-	-	.....
...	+	+	+	+	.....
0	0	0	0	0	.....
... faciliteert ontmoeting en samenwerking	-	-	-	-	.....
VERBINDEN					.....
...	+	+	+	+	.....
0	0	0	0	0	.....
... zorgt voor beleving tijdens het verplaatsen	-	-	-	-	.....
...	+	+	+	+	.....
0	0	0	0	0	.....
... geeft prioriteit aan traag verkeer	-	-	-	-	.....
...	+	+	+	+	.....
0	0	0	0	0	.....
... past haar stedelijke morfologie aan	-	-	-	-	.....

STAP 7. WORKSHOP

De workshop is een optionele stap binnen de verwerking van de beweegscan. De vertaalslag van de opgemaakte conclusies naar ambities en een advieskaart met types gebeurt idealiter in een workshop met ambtenaren van verschillende departementen. De beweegvriendelijke stad kan namelijk enkel bekomen worden als er consensus en samenwerking plaatsvindt tussen verschillende diensten, zoals sport, jeugd, senioren, groen, publieke ruimte, mobiliteit, ... Daarom is het nuttig deze diensten samen rond de tafel te brengen bij de opmaak van de ambities en het beweegadvies.

WORKSHOP VERLOOP

Verwelkoming

Laat de aanwezigen zich kort voorstellen (naam, achtergrond en vakkennis schetsen).

Geef het programma van de dag:

1. Inspiratieronde
2. Terreinbezoek
3. Ronde 1: Bespreking van de resultaten uit voorbereiding
4. Toelichting 'Beweegmatrix en Typefiches'
5. Ronde 2: Omzetten van ambities naar types
6. Ronde 3: Round-up en bespreken van prioritaire acties

1. Inspiratieronde met referenties en types

Enkele inspirerende voorbeelden uit binnen of buitenland kunnen helpen om de brede scope van de beweegscans te bevatten en het geeft richting voor waarnemingen tijdens het terreinbezoek dat volgt.

- TIP: de 'kenmerken van de beweegvriendelijke stad' (zie A.3.) en de referenties op de typefiches (Zie A.4) geven alvast een richting voor de opmaak van de presentatie.

2. Terreinbezoek

Maak een rondgang langs enkele interessante, inspirerende of urgente routes en plekken die uit de beweegscan naar voor kwamen. Een fiets- of wandeltocht helpt bij het inleven in en blootleggen van de problematieken.

- TIP: Bewegvriendelijkheid is een zeer breed onderwerp, geef de deelnemers op voorhand een specifiekere opdracht of 'onderzoekbril' mee. Bijv. een bepaalde kwaliteit of doelgroep.

3. Ronde 1: Bespreking resultaten van de beweegscan

Uit de beweegscan (Stap 1-5) en de verwerking ervan (Stap 6) komen een aantal conclusies naar boven. Bespreek deze in groep en probeer ze te ontrafelen tot zo concreet mogelijke ambities. Formuleer deze zo 'SMART' (Specifiek-Meetbaar- Acceptabel- Realistisch - Tijdgebonden) mogelijk en hou een kaart bij de hand om bemerkingen op aan te duiden.

- TIP: Maak de werktafels niet groter als 8 personen, dit vergemakkelijkt het modereren en helpt om iedereen aan het woord te laten.

4. Toelichting 'Beweegmatrix en Typefiches'

Geef een summier toelichting van de inhoud en het gebruik van de beweegmatrix (C.2.) en de typefiches (A.4.).

TIP: Geef een booklet in de hand met de typefiches en een korte samenvatting.

5. Ronde 2: Omzetten van ambities naar types

In deze ronde proberen we de gevormde ambities om te zetten naar types. Dit kan op twee manieren:

A. Vertaal een ambitie rechtstreeks naar een typefiche.

Bijv. de ambitie - 'oudere te voet tot aan het dienstencentrum krijgen' - kan vertaald worden naar een combinatie van ontmoetingsplaatsen en rollende routes. Teken de types op de kaart en schrijf er gewenste acties of opmerkingen naast.

B. Denk vanuit kwaliteiten en acties en gebruik de matrix om het bijhorende type te bepalen.

Bijv. kijk voor de ambitie - 'meer groen in het straatbeeld' - op de matrix naar een kwaliteit of actie die gepast is en kies zo het meest geschikte type.

Niet iedere ambitie valt ruimtelijke in te tekenen en andere ambities zijn overal toepasbaar. Probeer in het eerste geval via de matrix op zoek te gaan naar acties die beantwoorden aan de ambitie. In het tweede geval kan je terugvallen op de beweegscan en specifieke routes of plekken uit de conclusies selecteren.

- TIP: Kies maximum acht ambities, dit maakt het beweegadvies op het einde van de dag een stuk gericht. Een beweegadvies werkt namelijk enkel als het urgente zaken prioriteert.

6. Ronde 3: Round-up en bespreken van prioritaire acties

De workshop kan worden afgerond met een plenaire ronde, waarin iedereen kort toelicht wat hen is bijgebleven uit de dag en wat voor hen prioriteit is bij de ontwikkeling van de beweegvriendelijke stad.

7. Verwerking van de workshop

Leg de verschillende kaarten op elkaar, terugkerende zaken zijn prioritair. Maak met de input van de beweegscan en de workshop de beweegadvieskaart op.

BIJLAGE 1. STAPPENPLAN

BEWEEGSCANS: WORKSHOP WILRIJK: RONDE 2

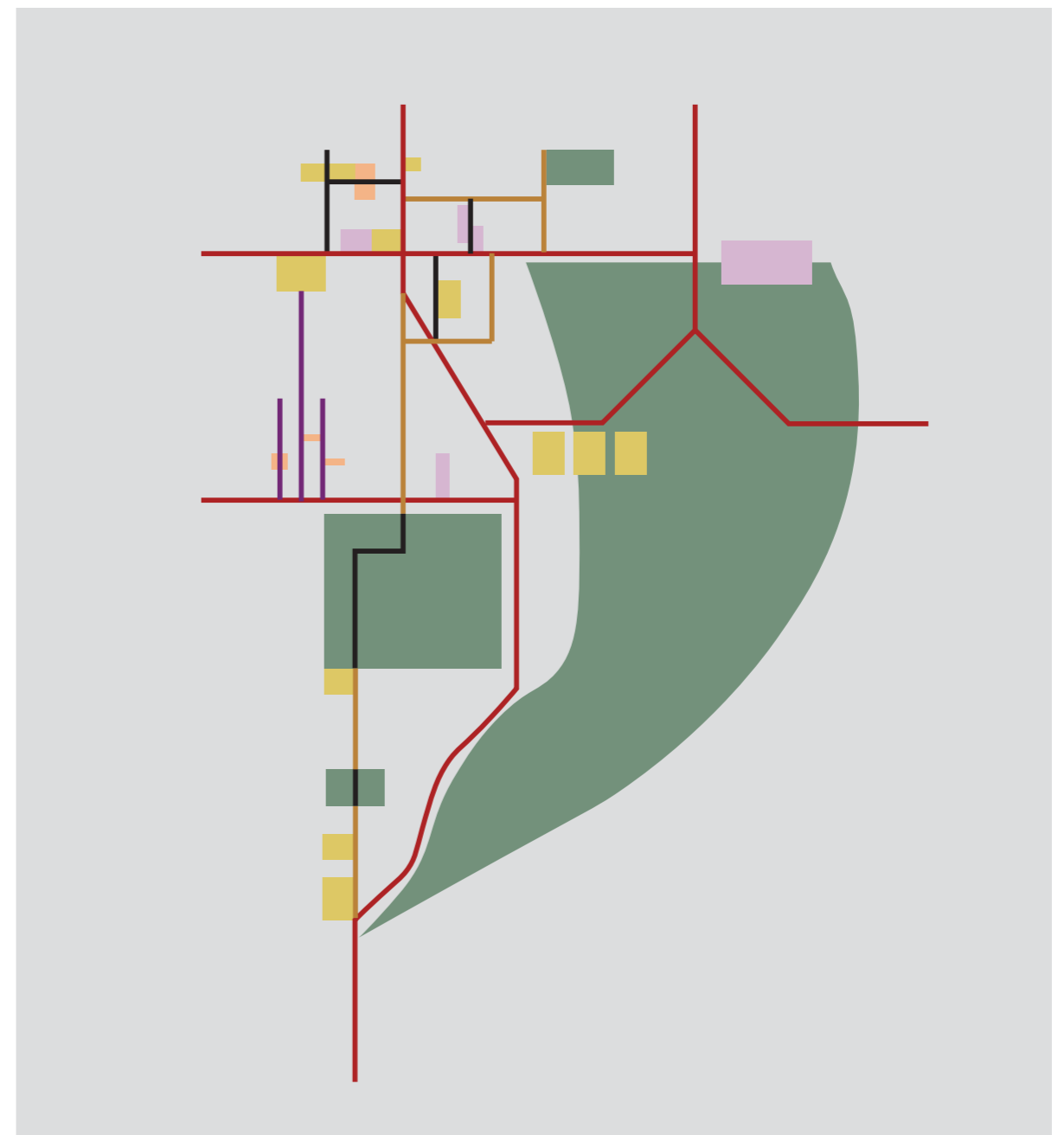
EERSTE CONCLUSIES	AMBITIES <small>(Specifiek - Meetbaar - Acceptabel - Realistisch - Tijdgebonden)</small>	ACTIE
GESOLEERDE OUDEREN EN ACTIEVE HOT-SPOTS OPMERKINGEN:		
DE HARDE GRENZEN EN POORTEN VAN WILRIJK OPMERKINGEN:		
DE BIJZ. VAN WINKEL NAAR VERBlijfPLEK OPMERKINGEN:		
GEBREK AAN UITNOOIGEND GROEN IN HET WESTEN OPMERKINGEN:		
KLEINE EN NIET VERBODEN LOOPROUTES OPMERKINGEN:		
NEERLAND EEN SCHOOL NAAR GROEN OPMERKINGEN:		
GEBREK AAN EEN GEVARIEERD PUBLIEK SPORTAANBOOD OPMERKINGEN:		
GEEN CONNECTIE TUSSEN CLUBS EN VRIJE SPORTEN OPMERKINGEN:		
JEUGDRUIMTE IS NIET GEKOPPELD AAN BIJHOREND GROEN OPMERKINGEN:		
OPMERKINGEN:		
OPMERKINGEN:		
OPMERKINGEN:		

1. Doelen en functies van de ruimte	2. Rol van de ruimte	3. Rol van de ruimte	4. Invloeden	5. Doelen	6. Aankomende functies van de ruimte	7. Overige functies	8. Invloeden	9. Overige functies van de ruimte	10. Invloeden	11. Invloeden
VERBLIVEN										
De bewegingsadviezen staat heeft plekken om te verblijven										
<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik van buitenruimte en samenwerking met verpleegkundigen • Gebruik van buitenruimte en samenwerking met andere disciplines • Beschikbaarheid in het verpleegplan • Participatie bij werkgroepen • 'Ongeplande' contact met 'vrijheid van' plekken 										
De bewegingsadviezen staat is in op kwalitatieve open ruimte										
<ul style="list-style-type: none"> • Voorzien in 'buitenruimte' en grote open ruimtes • Beschikbaarheid van buitenruimte • Toegankelijk van buitenruimte • Rust en stilte • Openheid • Beschikking tegen verschillende weerselementen (regen, hitte, ...) 										
VERMAKEN										
De bewegingsadviezen staat richt zich op haar doelgroepen										
<ul style="list-style-type: none"> • Voorzien in buitenruimte en buitenruimte voor lopen en vrije sporten • Voorzien in buitenruimte en buitenruimte voor fietsen • Geef ruimte aan de activiteiten • Geef ruimte aan oefenen en oefenen • Geef ruimte aan oefenen • Geef ruimte aan oefenen • Geef ruimte aan oefenen • Maak plaats voor de druk op de ruimte het bezit is 										
De bewegingsadviezen staat faciliteert ontmoeting en samenwerking										
<ul style="list-style-type: none"> • Bieden van buitenruimte door samenwerking en participatie met bezoekers • Gebruik van vrije, semi-georganiseerd en in de buurt van sporten • Multifunctionele plekken voor verschillende en gevarieerde sporten • Zit in op experimenten • Zit in op tijdelijke invullingen voor sport & spel • Integreerbare ontmoetingen in de buitenruimte • Zit in op semi-georganiseerd sporten (over samenwerking doelgroep) • Verhoog informele sportactiviteiten • Verhoog informele sportactiviteiten 										
VERBINDEN										
De bewegingsadviezen staat zorgt voor behoud tijdens het verplaatsen										
<ul style="list-style-type: none"> • Maak beweging zichtbaar • Directe verbindingen tussen ruimtes • Extra aandacht voor de kwalitatieve gebouwen • Schakel activiteiten en activiteitengebouwen samen tot routes 										
De bewegingsadviezen staat geeft prioriteit aan beweging										
<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik van beweging • Toegankelijkheid (buitenruimte) • Corridor beweging • Nieuwe strategieën • Prioriteit aan beweging 										
De bewegingsadviezen staat geeft prioriteit aan beweging										
<ul style="list-style-type: none"> • Overzichtelijke, gestructureerde en overzichtelijke • Gebruik van beweging en beweging van activiteiten • Leefbaar • Gebouwen en plekken op mensmaat 										

ENDEAVOUR
51N4E
UA ONDERZOEKSGROEP STADSONTWIKKELING

2019-2020

BEWEEGSCAN WILRIJK

VOLLEDIGE BEWEEGADVIEZEN te downloaden op
https://www.dropbox.com/sh/19lungwndyybgk6/AAAZXSCrkW_2nrxeojtsm0Aa?dl=0

